Ч. 155 (14.698). Львів, неділя 18. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

МОБІЛІЗАЦІЯ В СССР?

Амбасадори Англії та Франції у Москві запитали нарком закордонних справ, яке становище займе СССР на випадок японсько-китайської війни. Уряд СССР натякнув, що він не може обіцяти невтральности.

У московських колах говорять, що Японія приготовлює наїзд на монгольську совітську республику (яка не належить до СССР, лише звязана з ним пактом взаїмної допомоги). Якщо дійде до війни між Японією та Китаєм, СССР мабуть змобілізує поважні військові сили на манджурському кордоні, щоб шахувати японську армію.

СССР ЗОСЕРЕДЖУЄ ВІЙСЬКА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Як подають московські кореспонденти англійських часописів, транссибірська залізниця служить тепер виключно до військових транспортів. З північної та південної частини СССР висилають великі військові частини на Далекий Схід.

СТАНОВИЩЕ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Як подають з урядового джерела після вчорашніх розмов американського державного секретаря з японським і китайським амбасадором, становище американського уряду супроти положення на Далекому Сході не змінилося. Державний секретар підкреслив перед обома амбасадорами, що необхідно утримати мир. Японський амбасадор подав причини „рішучого становища" Японії супроти Китаю.

З огляду на китайсько-японський конфлікт през. Рузвельт не виїхав на недільну відпустку.

НІМЕЦЬКА ДИПЛЬОМАТІЯ ПРИ ПРАЦ.

Німецький амбасадор фон Дірксен відбув з японським міністром закордонних справ Гіротою довгу розмову, про ситуацію в північному Китаю. Кола, зближені до німецької амбасади в Токіо надіються, що Японія зуміє зльокалізувати конфлікт. Заявляють при цьому, що евентуальна війна Японії з Китаєм булаб суперечна з духом німецько-японської протикомуністичної умови, бо шкодилаб інтересам у Китаю й Німеччині. Зате Німеччина не має нічого проти того, щоб Японія довела до демілітаризації північного Китаю та закріпила там свої господарські впливи.

КИТАЙЦІ У ГОПЕЙ.

Не зважаючи на японську осторогу, китайські війська вдерлися до Гопей; на думку японців цим способом вони зломили договір. Напруження зросло.

Японці поспішно розбудовують летунський майдан у Фентай, де причалило кілька бомбових і мисливських літаків.

Населення Іраку демонструє проти поділу Палестини.

Іракський комітет оборони Палестини зорганізував велику маніфестацію, щоб запротестувати проти звіту королівської комісії для справ Палестини. У маніфестації взяли участь представники начального арабського комітету в Палестині, які приїхали до Багдаду, щоби подякувати іракському королеві й народові за підтримку.

Уряд дозволив на маніфестацію, домагаючись лише, щоб утримати порядок, надаючи маніфестації величавий характер. Маніфестанти, між якими були представники влади, перейшли головними вулицями Багдаду, співаючи патріотичні пісні.

ПРОТИАРАБСЬКІ РЕПРЕСІЇ.

Британська влада завісила в Єрусалимі три найповажніші арабські щоденники і хотять заборонити всі маніфестації та збори, м. ін. всеарабський конґрес, що його мали скликати на нині.

Як приняв комітет неінтервенції

ПРОЄКТ МІН. ІДЕНА?

Представники всіх держав, що беруть участь у працях комітету неінтервенції, приняли проєкт наладнання неінтервенції, що його предложив мін. Іден, як базу до дальших переговорів. У цьому слід добачувати досить поважного успіху, бо йшло саме про те, щоб не допустити до зірвання переговорів.

Інша справа, що вигляди на успіх переговорів на базі Іденового проєкту невеликі. Німеччина й Італія приняли його здається лише з тактичних мотивів; німецький уряд запропонує зміну пляну та дальше форсуватиме справу визнання обох урядів комбатантами. Франція й СССР у першу чергу цікавилися приверненням контролі й евакуацією добровольців.

Засідання комітету неінтервенції тривало 40 мінут. Після того, як представник Англії зясував Іденів плян, амбасадори Німеччини й Італії заявили, що приймають його як основу до дискусії, амбасадори Франції та СССР — що не приступлять до дискусії над признанням прав комбатантів еспанським урядам, доки не вирішиться справа евакуації добровольців. Португальський делегат обіцяв, що його уряд приверне контролю на границі Еспанії, як лише французький уряд те саме зробить. Всі інші члени комітету підтримали Іденів плян

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Польська мова у румунських школах.

Львів, 17. липня 1937.

Недавнє формальне польсько - румунське зближення починає немовто виповнятися реальним, глибшим змістом. Поминаємо тут такий факт, як подорож шефа ґенерального штабу польської армії в гостину до румунського ґенерального штабу. Такі відвідини мають свою мову навіть для пересічного політичного ляіка з вулиці. Хочемо звернути увагу на факти менше яскраві, але такі, що може ще важніші, бо обраховані на дальшу мету.

На хвилях етеру та на сторінках щоденної преси облетіла світ вістка, що румунське міністерство освіти заводить у румунських середніх школах навчання польської мови для румунської молоді. Мають появитися спеціяльні підручники та словники польської мови. Румунська і польська молодь повинна взаємно — слухаємо і читаємо — пізнатися, відвідуючись на переміну у спортових таборах, вакаційних оселях і т. д. Виходить, що обидві договірні сторони обдумали плян не лише політичного, але й духового зближення двох своїх народів. Виходить теж, що керманичі обох держав справді мають на увазі поважні солідарні завдання, якщо рішили переводити взаємини зближення на теких широких основах. Ясно, що ці завдання подиктовані ґеополітичною ситуацією обох держав та можливістю їх вирішного впливу на політичні відносини у Східній Европі.

Рішення румунського міністерства освіти, що випливає з недавнього політичного порозуміння, свідчить про далекозорість румунського державного проводу. Але в цьому рішенні є також елементи політичної корткозорости. Бо коли румуни поширюють знання польської мови, то як вони могли забути про українську?! Український нарід нині ще недержавний нарід і не є ще підметом чинної міжнародньої політики. Але не звертати на нього уваги, не рахуватися з його національною індивідуальністю, з його хочаб тільки культурними потребами, не рахуватися з українством як потенціяльним чинником, якого ніяким робом не вдасться оминути при найближчому східньо-европейському конфлікті, — це, на нашу скромну думку, політика дуже корткозора.

В Румунії живе бодай около півтора міліона українців, головно на Буковині та в Бесарабії здовж Дністра. Чи нарід цей з оглядів міжнародньої політики не заслуговує на те, щоб по-

шанувати його національно-культурні потреби, бодай у ділянці рідної мови? Попри політичне порозуміння двох держав, Польщі і Румунії, рівночасно два народи, польський і румунський шукають реальних шляхів наближення. Чи ж наближення на тих самих основах з українським народом не має ніякого практичного значіння в очах румунського державного проводу?!

Український нарід не має в Румунії майже ніяких національно-культурних і мовних прав. Його мову усунули зі школи і з урядів. Польської мови буде вчитися румунська молодь, а української мови невільно вчитися навіть українській молоді. А поміж румунським та польським народом лежить широка етнічна українська територія та живе компактна маса українського народу. Чи добре легковажити собі цей факт та „переочувати" і територію і нарід на ній та тямити виключно лише державні назви й державні апарати?!

При нагоді польсько-румунського порозуміння повинна Румунія перевірити також і свою національну політику супроти українського народу, супроти власних громадян української національности. Треба чинно допомогти розвиткові національної культури українського народу, дати широкі права українській мові в прилюдному житті, в установах і школах. Політика безоглядної румунізації не дасть ніяких практичних успіхів, а грозить великою шкодою, — не тільки українцям.

Найновіша історія Европи повчає нас, що й недержавні народи мають неабиякий вплив на хід міжнародніх подій. Польща, Чехословаччина, Литва, Латвія, Естонія та Фінляндія — це ж держави недавно ще недерж. народів. Чи це кому з румун. україножерних політиків та адміністраторів сподобається чи ні — українці ані не зречуться своїх політичних аспірацій ані не погодяться з тезою, що на Буковині живуть самі лише румуни, яких частина за Австрії „зрутенізувалася" та яку тепер треба лише „відрутенізувати".

Ми ці речі порушували нераз, писали про них зокрема при нагоді побуту у Польщі румунського міністра освіти. Ми апелювали до нього — змінити шкільну політику на Буковині, вплинути на загальну державну адміністрацію, щоб змінила свій підхід до українських справ. З моментом, коли польсько-румунський союз стає поважним чинником міжнародного життя, а внутрішня національна політика в Румунії мусить достосуватись до вимог закордонної політики — так само й політика супроти українців у Румунії повинна радикально змінитись.

Так каже льоґіка останніх подій. Так каже льоґіка хочби голосів усієї совітської преси, яка просто піниться, пишучи про відвідини короля Карла у Польщі, — такі висновки диктує теж і вся західна европейська преса, майже одноззгідна в оцінці політ. характеру останнього польсько-румун. зближення. Булоб дуже прикро і сумно, колиб тієї льоґіки та її позитивних висновків на відтинку політики супроти українців не признавали румунські державні діячі.

Кінець старої демократії.

Женева, дня 12. липня 1937.

Доводиться нам бути свідками останньої дії великої европейської трагедії, свідками неславного кінця старої европейської „інтернаціональної" демократії. Зложена з великих революц. рухів кінця вісімнацятого і половини девятнацятого століття ця демократія осягнула свій найвищий розвиток в соціял-демократичнім русі робітництва, який проте містив в собі і зародок смертної недуги. Інтернаціональна засада соціялістичного руху творила передумову принняття й московського робітництва до міжнародньої робітничої організації. А разом з російським соціялізмом до тієї організації внесено й елєменти східньої анархічности, яка виявилась так чудово згодом у московському большевизмі. Доки соціялізм в Росії був кволим, переважно інтелігентським рухом, а соціяльна демократія в Европі була всюди майже виключно опозиційним рухом, що обмежувався до оборони економічних та політичних прав робітництва, шкода демагогічно-доктринерської балаканини представників московського соціялізму на міжнародніх соціялістичних конґресах була розмірно дуже невелика. Але ситуація змінилась кардинально, коли по війні соц. демократія стала в кількох державах рівнорядним, а навіть провідним чинником, а в Московщині большевики захопили владу у наслідку бездарности інших московських „демократичних" чинників. Маючи до розпорядження безмежні природні скарби величезної країни і дарову робочу силу чужонаціональної більшости населення, „перша соціялістична держава світу" здобула наскрізь руїнницький вплив на стару европейську демократію, викривлюючи її та деґенеруючи. Тому, що Лігу Націй збудовано на старих основах інтернаціоналізму, вступ до неї представників московського уряду був питанням лише часу і політичної коньюнктури в Европі. Історія швидкого занепаду Л. Н. після того, як увійшов туди СССР, занадто відомі, щоб її пригадувати. Л. Н., що мала бути завершенням розвитку міжнародньої демократії, стала доказом її неславного занепаду. Еспанські большевики, II. і III. Інтернаціонал та сучасний конґрес французьких соціялістів в Марселі домагаються одноголосно знову поставити справу еспанської війни на денний порядок Л. Н., Франція, одна з двох останніх великих демократичних держав, що належать ще активно до Л. Н., касує міжнародню контролю на франко-еспанськім кордоні. Французький представник в „Комітеті не-інтервенції" дістає за це разом з п. Майським подяку від еспанських большевиків, яких подорож до Парижа не пішла намарно. В Льондоні потішають себе тим, що французький уряд не скасував взагалі заборони на постачання „добровольців" і зброї для обох воюючих сторін. Про те, як та заборона виглядала і при істнуванні інтернаціональної контролі, писала досить вся світова преса. Демократичні держави, які дбають не про збереження Еспанії від большевизму, а про вирівнання шанс у боротьбі національної Еспанії проти московської навали, свідчать про сумний кінець старої европейської демократії.

Не є, розуміється, ніяким випадком, що остаточний занепад тієї демократії в Европі відбувається рівнобіжно з завершенням „демократичного" ладу в СССР через уведення сталінської конституції. Ця „конституція" повинна стати осиновим кілком, забитим в труну старої европейської демократії. Позірна „найдемократичніша в світі" совітська конституція, зовнішня політична форма московської деспотії, має запобігти розвиткові нової, національної демократії у межах СССР і в цілій Европі. Але чим ближче надходять вибори до совітського „парляменту", тим тяжче вдержувати хистку декорацію, що має закривати будову московської деспотії. Чого варта нова конституція, показує сучасна несамовита оргія терору, якого ніяка, стара чи нова, совітська конституція не стримає. Не менш убійче демаскує всю совітську комедію передвиборча аґітація, розвивах, де заможні впливають на незаможніх виборчого статуту. Московська преса та агенти повчають, що вибори можуть бути справді демократичними лише тоді, коли виборці справді вільні від кожного стороннього натиску і впливу та мають до розпорядження рівні засоби виборчої аґітації, чого нема в „буржуазних" державах, де заможні впливають на незаможніх виборців. „Рівні засоби всім виборцям дає лише совітський уряд, даючи їм даром до розпорядження не лише цілий пресовий апарат, а навіть салі для передвиборчих зборів". Рівність виборчих засобів справді не полишає нічого до бажання. Не лише кандидат має бути зголошений на 30 днів перед виборами (це в порядку), а й місце, час і число учасників зборів, що політичного кандидата виставляють разом з протоколом засідання мають бути подані до відома уряду. (61. ст. виб. статуту). Але шпилем трагікомічности є 111 ст., в якій говориться: „Кожний, хто шляхом насильства, обдурення, погроз чи підкупу буде перешкоджати громадянинові СССР здійснювати його право вибирати чи бути вибраним до Найвищої Ради СССР, має бути покараний позбавленням волі на два роки". Згідно з цією постановою цілий московський уряд зі Сталіном на чолі малиб помандрувати на два роки до вязниці тим певніше, що всі ті злочини доконують московські аґенти безупинно і на виборцях усіх держав, що намагаються вдержати у себе політичні форми довоєнної демократії. Замітним фактом є те, що деякі кантони Швайцарії, одної з найстарших демократичних держав, де віче з XIV. ст. залишилось до наших днів, заборонили комуністичну партію, бо нею кермує чужинецький чинник, московський уряд. Отже тут, як і в Італії, Німеччині та деяких малих національних державах, національна засада демократії перемагає інтернаціональну засаду, яка перетворилась в панування клік, в оліґархію, в диктатуру хворої одиниці.

В боротьбі між національною та інтернаціональною демократією перша мусить перемогти, бо друга, опанована Московщиною, може допровадити Европу лише до загину. В старій демократії переважала соц. засада національну, в новій панує національна засада над соціяльною. Соціяльні установи в ній являються лише засобами для здійснення тих чи інших завдань нації.

Гідне уваги те, що на українських землях там, де була можність леґального політичного розвитку, себто в Галичині, вже перед війною найміцнішою політичною партією була національна демократія. Українська Народня Республика провадила під національним прапором боротьбу проти соціяльної демаґоґії Москви, коли в Европі ще панували неподільно інтернаціональні засади старої демократії. Треба було рік крови поневолених націй і кільканацять літ їх упертої боротьби проти Московщини, щоб виявити перед Европою дійсне хижацьке обличчя Москви та небезпеку її „демократичної" демаґоґії. Ідея національної держави і всевладности нації є чимось новим, що прийшло в реакції на події на Сході. Однак італійці і німці прийшли до витворення своїх систем своїм власним тяжким шляхом, тільки їм питомим. У всякім разі московські твердження про „фашистівські" впливи на чужі нації СССР є порожнім демагоґічним говоренням: український нарід не потрібує і не може наслідувати чужих зразків.

Може повстати справді питання, чому національна держава не переходить понад здеформованою московськими впливами демократією взагалі до денного порядку. Очевидно, з тих самих причин, з яких німці не відкинули соціялізму в засаді, а перетворили його в національний соціялізм, з причин, які спонукують національні держави жадати не скасування інтернаціональної установи, Ліги Націй, а її реформи. Демократія, соціялізм та інтернаціоналізм є здобутками старої европейської культури, що їх віддавати на поталу Московщині ніякої потреби нема.

Проти отруйних впливів Москви боронить не та чи інша політична форма, а лише національна сила тої чи іншої держави. Але демократія стала по війні майже загальною політичною формою европейських держав і зловживати нею для своєї руїнницької акції могла Московщина з причини не стільки інтернаціонального, як національного характеру тієї демократії. Московська інтервенція в Еспанії є мабуть найвищим дотеперішнім ступнем московської акції в Европі. І можна думати, що вона буде й поворотною точкою в політичнім розвитку Европи. Сподіваємось, що на місце старої безнаціональної демократії прийде в Европі нова національна, демократія, що влекшить утворення протимосковського фронту великих держав.

М. Данько.

За свободу національної праці і право розвою...

СЕНІОР УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ, ЗАРАЄ СЛОВО В АНКЕТІ „ДІЛА".

Друкуючи цей черговий голос у нашій анкеті на тему „нормалізації" (перший забрав голос д-р Дмитро Левицький, гляди „Діло" з 11-го ц. м. ч. 150, другий — посол Гриць Тершаковець, гл. „Діло" ч. 152. з 15-го ц. м.) пригадуємо питання, які сформулувала була Редакція:

„1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію яка існує у польсько-українських відносинах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минулі два роки? 4

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться дальші політичні події і які завдання стоять перед українським національно-політичним табором?"

Редакція.

Політика наших парляментаристів українських під Польщею переходила вже ріжні фази. Зосібна, до травневого перевороту і від того часу зайшли значні зміни у нашій національній тактиці. І це є темою, про яку тут мова, бо головна основа нашої української політики не є тут предметом розважування. А тактика, що прийшла тому два роки, є майже діяметрально протилежна до попередніх тактик наших послів і сенаторів у польських законодатних тілах.

Сама **засада цієї національно-політичної тактики має два боки**. Один провідний, — чи взагалі вказане було заключувати злагоду з польським урядом, чи ліпше було задержати вільну руку, — та другий діловий бік, **на чому спірається** наша парляментарна репрезентація у цьому договорі порозуміння?

Що наше українське громадянство непокоїться і тривожиться, як зачує тільки слово, що коїться якась угода з поляками, — то це має свою причину в історії угодових договорів між українцями і поляками. Я знаю дві такі угоди. Одну з кінця шістьдесятих років минулого століття, що її проголосив був заступник краєвого маршала **Юліян Лаврівський** в галицькому соймі, — і другу з початку девятьдесятих років минулого століття, що її підняв був посол **Юліян Романчук** також у галицькому соймі.

Першу угоду, мовчки і без пардону відкинула у висліді польська соймова більшість, — а центральний уряд Австрії не підтримав українців в їх оправданих домаганнях, бо йому залежало тоді на тому, щоб не було згоди між обома народами.

Другу угоду, звану „новою ерою", розбив намісник поляк граф Казимир Бадені, бо в недовгому часі по заключенні її виперся всяких зобовязань, заявляючи в тому самому соймі, що він „з тими панами", значить з українськими послами, не заключував ніяких договорів і тому може робити „з послами **або без послів**", дарма, що центральний уряд Австрії казав дещо зробити для українців, щоби їх не зражувати для австрійської монархії. Ось так „нова ера" розійшлась з взаємними докірками і проклонами.

Тому ніхто не може дивуватися, що такі відрухи йдуть у нас при кожній нагоді польсько-українських переговорів та що ніхто у нас, поправді кажучи, не вірить в польсько-українську угоду.

Десять літ пізніше, після атентату Мирослава Січинського на намісника графа Андрія Потоцького, я був зійшовся з Казимиром Баденім у галицькому соймі і він сам признався мені, що велику дурницю зробив у своїй політиці супроти українців, — бо народові не можна відмовити належних прав. Але це було вже запізно та його не хотіли вже тоді слухати пп. Гломбінські ані Козловські ані Скарбки...

Над цією складною проблемою міжнаціонального компромісу роздумував також міністр Косцялковський, коли два роки тому почав переговорювати з нашими послами. Тоді, при нагоді нашої господарської конференції у львівському воєвідстві, він запитався був мене, як старого політика: „Чи буде що з тих компромісових переговорів з українцями?" На це я відповів йому, — що коли польський уряд **виконає свої зобовязання супроти українців, — то буде якась признака поправи**, а як не виконає, то буде ще гірше, ніж було...

Отсе приводить нас на запит: що представляє собою само поняття: **„нормалізація"** у внутрішніх українських справах у Польщі? Цеж така сама назва, як давня „нова ера", значить рівноправність українських громадян з польськими, громадянами згідно з державною конституцією, отже ера співжиття обох народів або нормальні відносини життя і розвою українського та польського народу, — так як нам панове поляки при всякій нагоді бувало шлюбували: вільні з вільними, рівні з рівними...

Правда, там ще мав бути якийсь реєстр важніщих чи спеціяльних справ, списаних у Варшаві, але цього я ближче не знаю. І воно другорядна подробиця, коли мають запанувати між нами нормальні відносини...

Та треба признати, що наше українське громадянство цим разом було вирозуміле і не перепинювало своїм послам і сенаторам нормалізаційної політики, — вичікуючи, що вийде з тої нормалізації...

Потім прийшли такі справи під нормалізацію, як наладнання справи нашого „Народнього Дому" у Львові, вживання назви українській, пошанування прав української мови, привернення українського шкільництва та парцеляція землі поміж місцевих рільників з виключенням кольонізації, — та станули вже наші посли і сенатори разом в обороні рідної землі! І стоять при тому. Перепустили державні бюджети та далі вичікують...

Але як дивлюся на цих наших послів і сенаторів, що докладають всяких заходів і старань, — то вони якісь не свої стали, а чимось звязані і не свобідні, бо не видять тієї признаки поправи. Дай Боже, щоб було ліпше, — я їм цього бажаю, але покищо, нікуди правди діти, — воно на те не виглядає. Та мабуть і не мені одному.

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 13

7 літ на Соловках.

СТРАЙК.

Відпочинкові дні бували кожної другої неділі, значить двічі на місяць. Але й ця „неділя відпочинку" не була зовсім вільна від праці. У відпочинкові дні виконували вязні таборові роботи: вивозили на беріг моря нагромаджений на терені табору сніг, чистили потребники і т. д. Одначе були це роботи куди лекші від лісових і при збірнім зусиллі всіх, кінчилися доволі швидко.

Та прилинула оце одна з таких неділь вільних від праці, але адміністрація пігнала нас всіх до лісу на роботи. Почалося тихе негодування. Коли по двох тижнях знову збудив нас у 3 год. ранку голос дзвону і нас уставили на подвірі до збірки, це означало, що ми й тепер не будемо мати вільного дня — по рядах почались якісь таємничі шепоти, якісь порозуміння очима. З поведінки тих тіней, що майоріли при блідому світлі ліхтарень, видко було, що вони на щось рішилися.

Більшість між вязнями на острові Мікр творили кримінальісти-злодії, розбишаки, аферисти — і ледви четверта частина складалася з т. зв. „каерів", значить із контрреволюціонерів, селян-„кулаків" та інтелігенції.

Страйк ухвалили кримінальні вязні, які з контрреволюціонерами не хотіли числитися. Їх була більшість, автім вони не хотіли ніколи рахуватися з контрреволюціонерами, вважаючи їх за людей гіршого роду і називаючи їх у своїй злодійській мові „фраєрами".

Коли почали роздавати робітничі прилади, по рядах перейшов глухий гомін: „Не підемо!" Не помогли ніякі переконування. Коли всі солідарно відмовились взяти приладдя, залунала команда: „праворуч!" і приказали нам іти до лі. са. Зі зловіщим варкотом рушили вязні доріжкою, що вела з табору на місце праці. У слід за нами поїхали сани навантажені пилками й топорами. Кількох сторожів узброєних у кріси замикало похід.

У віддалені 2—3 км. від табору, на краю ліса веліли нам станути. З неспокоєм станули ми, не знаючи, що нам готують. Серед політичних вязнів почалися тихі наради й шепоти на тему, чи не добре булоб покинути спротив. Бо розуміли ми добре, що на випадок прибільшення справи, вся відповідальність спаде на нас контрреволюціонерів, нас будуть обвинувачувати за ініціятиву страйку, нас будуть розстрілювати за непослух у таборі, а кримінальістів уважатимуть як пасивну масу, яка буцімто піддалася контрреволюційній агітації. Один або другий із політичних пішлиб дуже радо до праці, щоб не стягнути на себе репресій, але сором супроти рішучої постави товаришів-кримінальістів пхав їх разом з іншими в обійми непослуху.

Виступив старший десятник, що кермував роботами і різким голосом крикнув:

— Хто піде до праці — брати прилади й переходити на право, хто не хоче працювати, відступати на ліво і... розбиратися!

З похиленими головами, не сміючи піднести очей, один за другим виходили з рядів політ. вязні, брали сокири й пили та переходили на право.

З погірдливим викривленням уст дивилися на них з під ока кримінальісти, скидаючи зі себе на сніг куртки, штани, шапки, черевики і ставали тільки в самім біллі.

Страйколоми пішли далі до лісу, а перемерзлі злодії і злочинці мерзли трясучись на морозі, висилаючи услід за „фраєрами", що їх зрадили проклони і прізвища.

Дивна іронія долі, дивна переоцінка вартостей! Політичні ломлять страйк, кримінальісти обстоюють при своїм аж до кінця.

Чи можлива булаб така сцена в давній царській каторзі?

У давній каторзі континґент політ. вязнів складався з правдивих, діяльних ворогів істнуючого устрою. Зате тут „політичні" творили ріжнородну збиранину, яка не боролася і навіть ніколи не мала заміру боротися зі совітським устроєм та попала тут, на каторгу, тільки тому, що колись належала до „панівної кляси", що її сьогодні „переможний пролетаріят" хоче фізично винищити, висилаючи до вязниць, таборів на заслання.

У давній каторзі політ. вязні вхопилиб у таких умовинах за нагромаджені на санях сокири і розбилиб ними черепи своїх катів — зате тут долоні невільників витягалися покірно по со-

У новій Польщі повторюється те, що було за часів давньої Польщі, коли центральна влада була і дуже велика і дуже мала: істнує централізаційна система правління, але одночасно і у країнці і поляки це знають не від нині, що в кожнім воєвідстві і кожнім повіті є власна окрема політика.

І краєві та місцеві адміністраційні чинники допускають ще й польські громадські організації до неприхильної нам політики та витворюють враження, немов дійсно поляки мусять боронитися перед українцями!! Ця нагінка польських кол остаточно перекреслює нормалізацію відносин. Справедливо сказав перед кількома днями б. премієр проф. Бартель, що палками не можна розвязувати ускладнених проблем.

Тут нагадується мені подія з часів намісника д-ра Михайла Бобжинського, який за Австрії став намісником по трагічній смерті Андрія Потоцького. Намісник Бобжинський хотів залагнати шкільні справи і зі скаргами у шкільних справах і тому скликав був конференцію, на яку запросив соймових послів, членів соймової шкільної комісії, краєвих інспекторів та деяких старостів. В часі нарад тої конференції зайшли два епізоди, яких я досі не забув.

Віцепрезидент шкільної краєвої ради п. Ігн. Дембовський прийшов на ту конференцію зі своїми бюровими актами і почав собі залагоджувати біжучі справи, а намісник Бобжинський звернув різко йому увагу, щоби відложив ті акти і поцікавився справами конференції. За хвилину один зі старостів, що були приявні, мабуть Прокопчиць, відповідав на завваги у шкільних справах і покликався на те, що нераз **політика вимагає, щоби зробити інакше, чим приписує право.** На те рішуче скартав намісник Бобжинський таку поведінку державної адміністрації та з притиском заявив, що політикою буде він сам журитися і нею займатися, а від державних службовиків жадає, щоб вони виконували свої обовязки **згідно з обовязуючим правом!...**

Так сказав намісник поляк, що клав здорові основи державної адміністрації, без чого не може обійтися ніяка правова держава.

Тому у сучасних відносинах виринає тут живе питання: на чому і на кому спирається наша парляментарна репрезентація? Чи верхи держави добре обміркували цю велику проблему? Бо міністри приходять і відходять, а нарід постійний...

Як розвинуться дальші політичні події, годі сьогодні сказати, але в усякому разі завданням українського національно-політичного табору є: боронитися всякими леґальними засобами **за свободу національної праці і право розвою на всіх ділянках нашого життя! Отже право нашого життя!** Що добудемо власними силами, то буде наше.

Д-р Кость Левицький.

З БІЛОРУСЬКОГО ЖИТТЯ.

ЗА БІЛОРУСЬКИЙ ЛІЦЕЙ.

З початком червня ц. р. їздила до Варшави делеґація батьківського комітету білоруської філії державної ґімназії ім. Ю. Словацького у Вильні. Делеґація у складі пп. М. Косцевича, Житковського, Й. Позняка і Ґ. Ширми намагалася виєднати авдієнцію в міністра освіти, щоби зясувати йому необхідність заснування у Вильні окремого білоруського ліцею. Але і цим разом міністр не приняв делеґації. Тому делеґація вернулася з порожніми руками і по нараді з візитатором шкільної виленської округи склала на його руки відповідний меморіял до міністерства освіти. Тому то справа заснування білоруського ліцею і дальше істнування білоруської філії державної ґімназії залишається отвертою. Слід теж згадати, що згадана філія ґімназії ім. Словацького у Вильні є нині единою білоруською середньою школою і до того несамостійною.

БІЛОРУСЬКА ШКОЛА ТА ЇЇ НЕДОЛЯ.

Під таким наголовком помістив центральний орган П. П. С. „Роботнік“ (ч. 182) статтю про положення білоруського шкільництва у Польщі. Автор статті подає декілька чисел з меморіялу Т-ва „Білоруська Школа“ і Білоруського Інституту Господарки і Культури, що його передано міністрові освіти при кінці минулого року. Отже коли Польща перебрала владу на білоруських землях було понад 500 білоруських народних шкіл — приватних і державних. З усіх цих шкіл залишилося в 1922. р. ледви 47 шкіл, у 1923/24 лише 29 шкіл, а з початком шкільного року 1924/25 зліквідовано ті школи, перемінивши їх на польські школи або замкнувши їх.

Тому теж учителі білорусини залишилися без праці. Частину учителів, а саме 240 осіб шкільна влада стягнула в 1922. р. на учительські курси у Кракові, щоб опісля примістити їх у польських школах у корінній Польщі. Тих учителів, які домагалися білоруської школи у свому краю, звільнили зі служби. Після того білорусини повели боротьбу за свої школи на основі мовного закону з 1924. р. Батьки дітей у шкільному віці склали в 1925/26. р. шкільній владі заяви на 412 білоруських шкіл. До 1928. р. вплинуло заяв на 1.229 шкіл. Тимчасом у 1928. р. істнувало у виленськім і новгородськім воєвідстві 69 утраквістичних польсько-білоруських шкіл, себто 3 проц. загального числа польських шкіл в обох цих воєвідствах, хоч білорусини творять значну більшість населення цих воєвідств. Приватне білоруське шкільництво не могло виєднати відповідних концесій або теж „політичних кваліфікацій“ для учителів. На 106 подань видано 10 концесій, яких не використано, бо не затверджено учителів. Вкінці меморіял вичислює перешкоди, що з ними стрічається позашкільна освіта та акція збирання декляряцій за білоруськими школами. Тому автор статті домагається від центральної влади, щоби вона сильною рукою берегла постанови конституції перед „надмірною запопадливістю“ бюрократичних окраїнних урядовців.

ВІДГОМІН МАСОВИХ РЕВІЗІЙ МІЖ БІЛОРУСИНАМИ.

По масових ревізіях при кінці грудня 1936 р. у бюрах білоруських установ і організацій та у приватних помешканнях багатьох білоруських діячів у Вильні поліція забрала безліч книжок та документів. Частину цих книжок і документів звернула по якімсь часі їх власникам, решту сконфісковано з доручення прокуратора, а слідство припинено. Тому, що між сконфіскованими книжками і матеріялами були теж твори, леґально видані або кольпортовані у Польщі, їх власники звернулися до окружного суду з жалобою, щоби влада звернула ці матеріяли потрібні їм до наукової праці.

КОНФІСКАТИ.

В червні городське староство у Вильні сконфіскувало наклад популярно - господарського двотижневика „Самапомач“ і одноднівку п. н. „Голас Студента“. Дня 22. червня ц. р. городський суд у Вильні розглянув справу конфіскати одноднівки „За беларускую школу“ і засудив редактора та видавця цієї одноднівки Й. Шутовича на місяць арешту, 50 зол. грівни та на заплату судових коштів. Засуджений зголосив від цього присуду апеляцію.

Дня 30. червня ц. р. трибунал окружного суду у Вильні розглянув справу припинення єдиного білоруського тижневика у Вильні „Беларуская Криніца“ при кінці грудня 1936. р. Трибунал затвердив припинення тижневика, а самого редактора Адама Дасюкевича уневиннив.

…ири, щоб виконати у лісі свій „акорд“, так, як кілька днів пізніше ті самі руки приймали... 20 копійкову (сік!) нагороду за „видатну працю“ в той критичний день, нагороду видану з фондів Ґ. П. У...

ХАРЧ.

В ті часи кормили нас розмірно незле: на снідання діставали ми мищину фасолі, сочевиці, гороху, гречаної каші або густої юшки з тістом. Таку страву омащували звичайно олієм. На обід, який для багатьох запізнених був вечерою, давали нам миску борщу або якоїсь юшки та кусничок вареного соленого мяса, трошечки більший від коробки сірників. Чорного хліба діставали ми по кільограмі на особу. Крім цього в таборі була крамничка, де за власні гроші могли ми купити собі цукру, чаю, консерви, ковбасу, оселедців, чаєвиків, булок, папіросок і т. д. Грошей за нашу працю нам не платили (за виїмком згаданих уже 20 копійок — нагороди за зломання страйку), отже ті, що не діставали грошевої помочі з дому, мусіли вдоволитися урядовим харчем, який — треба це признати — міг заспокоїти голод.

Підчас праці в лісі дошкулювала нам у перших днях сильна спрага. Вода, що ми її брали зі собою у пляшках, замерзала в кишені. Одначе по кількох днях привикли ми до недостачі води і спрага підчас праці не дошкулювала вже нам.

Вода з причини прикмет ґрунту, була все жовта, кольору сильного чаю, з прикрим гнилим смаком. Одначе по якомусь часі привикли ми й до неї.

До чого чоловік не привикне?

(Продовження буде).

Димісія чехословацького уряду.

Чехословацький уряд рішив на тайному засіданні податись до димісії. Урядовий комунікат, який появився після засідання подає причину димісії: Не зважаючи на енерґійні зусилля, уряд не зумів довести до порозуміння, зокрема щодо устійнення цін хліба і муки. Тому на внесок прем. Годжі уряд подався до димісії. Президент республіки, що вертається нині з відпустки, негайно прийме премієра.

—o—

З української преси.

ДЕ ЛЬОКУВАТИ ГРОШІ?

З приводу обнижки відсоткової стопи від щадничих вкладів появилась в останньому числі часопису „Торговля і Промисл" (з 15. ц. м.) п. н. „Капітал і творча праця людини" цікава стаття, яку передаємо з малими скороченнями:

Безпосереднім завданням знижки відсоткової стопи за інтенціями польського уряду малоб бути переломання пасивности капіталового ринку. Уряд хоче заохотити широкі маси до льокування грошей у вартісних державних паперах. Перший відгук згаданої знижки на варшавській біржі виявився звишкою не тільки публичних цінних паперів, але і приватних (акцій), що вказувалоб на правильність урядового кроку, дарма, що покищо до голосу прийшли не так широкі маси посідачів капіталів, як радше спекулянти. Та і в цьому можна добачити „добрий нюх", передбачування недалекої зміни настроїв серед грошевитих людей. Бодай так оцінюють ситуацію ті, що на господарських сторінках преси аналізують її теперішню стадію.

В нас, українців, знижка відсотків при щадничих вкладах актуалізує дуже важну і не вперше порушувану справу: притягнення рідних капіталів до розбудови нашого промислу і торговлі.

Як відомо — капітал є назагал дуже боязкий. Залежно від політичних, соціяльних і господарських відносин він або щезає безслідно у недоступних сховках, чи навіть емігрує в чужі країни, або працює явно і славно, причиняючись до господарського розвитку власного краю, вливаючись численними артеріями в економічний апарат. Наш, український капітал, є мабуть найбільш боязкий з усіх національних капіталів. Наші грошевиті люди проявляють у великій мірі капіталістичну примітивність: вони тримають свої гроші в безробітті, або віддають їх під опіку чужим. Еміграція наших рідних капіталів має форму льокат у чужих фінансових установах, до яких українець має чомусь більше довіря, ніж до своїх фінансових установ. Тільки дуже невеличка частина гроша, що ним розпоряджають наші люди, йде на вкладкову книжечку до якогось нашого банку чи якоїсь каси. Чи можна тоді дивуватись, що ґльобальна сума капіталів, що ними розпоряджають українські фінансові установи, є жахливо скромна? Чи можна тоді думати про дійсно широку розбудову українського промислу і торговлі при таких скромних засобах, навіть, колиб наші банки проявляли більшу ніж досі сміливість у кредитуванні українського промислу і торговлі, ба навіть розвинули самі ґрюндерську діяльність на промислово-торговельному полі?

Щоправда останні місяці поліпшили в нас стан внутрішньої капіталізації. Зросла серед українців дрібна ощадність, льокована в українських банках. Але цей стан не може вдоволяти. Поважні грошеві засоби все ще є в чужих фінансових установах, або спочивають у безробітті. На кожному кроці зустрічаєте питання: „Що робити"? — Маю кілька (чи кільканацять) тисяч золотих..." Колиж спитаєте: де ці тисячі є? — тоді впроваджуєте їх власника у велику ніяковість... І краще вам тоді не проявляти цікавости...

На питання: „що робити?" повинні дати відповідь здезорієнтованому українському капіталістові творчі і підприємчиві українські одиниці. Нам треба безліч інвестиційного та оборотового капіталу, щоб оснувати і вести промислові та торговельні підприємства, яких нам бракує для найскромнішої господарської самовистарчальности. Ми піддали свого часу думку, що наші банки треба уґрунтувати фінансово на дрібній ощадности, а більші капітали, якими розпоряджають поодинокі наші люди, треба притягнути до безпосередньої праці в промислі і торговлі. Але цю думку хтось мусить реалізувати. Наші банки — одні більше, другі менше справно — мобілізують дрібну ощадність. Зате більших капіталів майже ніхто в нас не мобілізує. Це факт! Десятки і сотні людей не вміють чи не мають змоги затруднювати власного капіталу. Цей капітал може тільки у формі уділів чи акцій творити те, що нам потрібне в промислі і торговлі. Але до цього треба, щоби на нашому ґрунті виступили твердо творчі одиниці з продуманими плянами, з доцільними інвенціями, з конкретними проектами, що їх до подробиць оформили і скалькулювали. До цього треба оснування ряду спілок, до який боязкий, полохливий „капіталіст" мав би довіря не тільки на словах, але й на ділі. Чи треба пригадувати, як швидко змобілізували ми нещодавно в двох спілках розмірно великі капітали, коли виринула справа з „нафтовими теренами"? Наскільки певніші, без тіни спекулятивного характеру, є в нас інші можливости в промислі і торговлі, а прецінь вони лежать облогом. Дехто каже: ізза браку капіталу чи фахових сил. Одно і друге неслушне. Капітали є, фахівців можна в крайнім випадку спровадити навіть із чужини, поки не виростуть власні. Зате мало в нас творчих людей з великим організаційним хистом. Та ці, що є, повинні саме тепер проявити здвоєну енергію.

В. Несторович.

Прохарчування Мадриду.

Мадрид відчуває великий брак поживи. Посадник міста заявив міській раді, що йому вже вдалось зорґанізувати доставу харчів зі східних провінцій і що з Валенсії вже виїхало 100 вантажних самоходів з поживою до Мадриду.

НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

Комунікат головної кватири національних військ подає, що його війська відбили наступи червоних на фронтах: леонському, араґонському і мадридському. На араґонському фронті червоні втратили багато людей і воєнного матеріялу. Під Ґетафе зістрілили нац. війська мисливський літак червоних; на фронті Сантандеру два літаки. Над Авілею зістрілили бомбовий літак, який мав бомбардувати місто.

—o—

ЙОЛЯН ФЕЛЬДЕШ.

ВУЛИЦЯ КОТА-РИБАЛКИ.

(ІІ. глава з повісти під таким самим заголовком).

Вулиця Кота-Рибалки... вулиця мов на сміх: два кроки завширшки, не цілих трицять і вже ціла за тобою... Є ще в Парижі такі подиву гідні вулички не довші як заячий хвостик, і то не тільки на передмістях, але в самій середині міста, при осередках найжвавішого руху. Вулиця Кота-Рибалки межує з Сеною і звязує надбережжю св. Михайла з маленькою, хоч дуже оживленою вулицею Де ля Ішет. Виходячи на надбережжю маєте праворуч дві могутні вежі і потвори в Норт-Дам, а перед собою стіни президії поліції. А це доказує, що наша вулиця міститься у шанобливій дільниці і в самому серці міста.

Очевидячки, коли йде про вулицю завширшки двох кроків не можна говорити про її хідник або якийсь її рух; є тут тільки шість чи вісім рядів викладених камінням між поодинокими домами. Поперек обидвох кінців вулиці тягнуться дві залізні штаби, щоб видко було, що возами їздити туди не вільно — та це собі така звичайна чванливість. Якби і не було цих штаб, то не можна булоб найти такого вузенького воза, щоб міг пролізти цією вуличкою.

З обидвох боків стоять чотири доми; все до тих з кінця можна входити або з надбережньої або з вулиці Де ля Ішет; отже остаточно залишається з кожнього боку два доми... Чи вони старі? Ніхто цього не знає. Ці доми не мають віку, можна їм однаково добре дати пятьсот або пятьдесят років. Їх ворота неймовірно вузькі, неймовірно темні. Зеревляні сходи пнуться звертисто вгору в зовсім темному просторі. Між двома дірами з бездонними тінями є мабуть якесь поруччя... і чотири поверхи в кожному домі. Білизна сушиться у вікнах.

Вулиця Кота-Рибалки... Коли Анна була маленька, вона залюбки мріяла, думаючи про таку назву. Коли засипляла — перед її спущеними повінами виринав її образ і вона гралася ним, прикрашувала його. Великий старий котище з довгими вусами, наче ті рибалки, що сидять поруч нього з вудками на великих каменюках із спущеними ногами, що відбиваються у воді. Котище теж сидить із довгими вусами, з окулярами на носі, в кашкеті і тримає поважно вудку, якої шнурок поринає у воді.

Анна не лякалася кота — вона-ж велика, дванацятьлітня дівчина! — і думала про нього багато. Коли він жив? Коли він ходив по вулиці, якій залишив своє прізвище? Нераз він ішов ловити рибу поклавши своє приладдя на плечі, то знову тримав вудку під пахою. Коли це він жив?... а може живе і досі? Анна радо зустрілаб його і мала охоту спитати старих мешканців цієї вулиці, чи не бачили його коли. Але вона не була з ними так добре знайома, щоб випитувати їх про такі речі: це були якісь запхенькані дідусі... І не питалася нікого. Але ввечір, засипляючи, вона уявляла собі кота, як він іде ловити рибу і це поправді був перший симпатичний для неї образ у цьому незаспокійливому чужому місті. Цього кота можна було легше зрозуміти, ніж тих людей, що так скоро говорять і сплять при цьому всякі міни, людей дивних, бо дуже ріжних від тих усіх, яких вона досі бачила. Але Мурлика це якнеяк — знайомий, навіть і тут.

У тому часі вони ще не жили на вулиці Кота-Рибалки а в маленькому готелику на Де ля Ішет. Але їх вікно виходило просто на вуличку і вона переходила нею, коли йшла в напрямку Сени, або коли верталася із своїх несміливих виправ по місті.

Імя вулиці перший переклав їм Бардішінов. Бардішінов був першим їх знайомим у Парижі, чи пак: другим. Лйів, що був першим, випередив його тільки трохи своєю дружньою поведінкою. А вийшло воно сь як: Клярі впала на сходах і ревіла; тоді Лйів, якого кімната виходила просто на сходи, вибіг, щоб їй помогти встати. Анна на пекольний крик вибігла теж і пробувала вспокоїти Клярі при помочі чужого добродія. Коли дівчинка перестала ридати і спокійніше схлипувала, він спитав її чемно по французьки:

—Як ти називаєшся?

Клярі глянула на нього лячним і згірдним поглядом і гукнула по мадярськи:

— Говоріть по людськи! Я не розумію.

Анна була обурена. Думала, що добродій не розумів по мадярськи, личко дівчинки відповіло йому досить виразно. Коли Анна обурювалася, тоді її обурення рідко залишалося плятонічне. Тепер вона схопила малу за плечі і потермосила нею так, що дитині забракло віддиху.

— Поганий бахур! Чи так треба відповідати, коли до тебе хтось чемно говорить?

Справа люстрації читалень „Просвіти".

Дістаємо такого листа:

Від довшого часу „Громдський Голос" веде неперебірчиву кмпанію проти Т-ва „Просвіта", атакуючи при цій нагоді мене, будьто би я викидав з читальняних бібліотек твори Франка. Свої виступи проти мене спирає на зібраних даних із провірки мною чит. „Просвіти" у Серниках Горішних.

Щоби познайомити загал громадянства з дійсним станом справи, подаю відпис моїх доручень, вписаних у полюстраційному звідомленні для чит. „Просвіти" у Серниках Горішних. Звідомлення з провірки маю в копії так, що цей відпис з оригіналом можна провірити в актах чит. „Просвіти" у Серниках Горішних і в актах канцелярії Т-ва „Просвіта" у Львові. Люстрація читальні має урядовий характер і тому люстратор дає доручення на письмі. Вони обовязують Виділ і мусять бути точно виконані, дає теж ці доручення на письмі ще й тому, щоби ріжні люди не могли їх використовувати для своїх цілей.

Ось точний відпис моїх доручень для Виділу чит. „Просвіти" у Серниках Горішних: 1) В читальняній праці Виділ зверне увагу на дві справи: 1) на поширення книжки; 2) на виховування членів, що має відбуватися в релігійному і національному дусі. 3) Виділ перестане теж негайно передплачувати ті часописи, які виступають проти Т-ва „Просвіта", бож це неможливе, щоб установа чит. „Просвіти" підтримувала тих, які хотіли би знищити „Просвіту", себто найвищу свою зверхну установу, від якої залежне істнування чит. „Просвіти". Слід теж вилучити з бібліотеки книжки, що не відповідають напрямним, зазначеним у точці І. під 2..."

Устно звернув я увагу Виділові, що не всі книжки, що звичайно находяться по читальняних бібліотеках, надаються до читання для молоді. Бо коли книжка добра для молоді, то зовсім зрозуміле, що вона добра для старших і навпаки. Але це ще не значить, що кожна книжка добра для старших є тим самим відповідна і для молоді. Старша людина більше очитана, має свій погляд на життя, має теж досвід, а молодь мусить свій світогляд щойно собі устійнювати. Тимто нашим завданням добирати книжки для молоді.

Також звернув я увагу Виділові читальні, що деякі книжки сконфісковані адміністраційною владою і їх у читальняній бібліотеці не можна перетримувати (гляди: „Спис сконфіскованих книжок", видання „Просвіти").

Видно, що стан читальні вимагав видати такі, а не інші доручення. Мушу при цій нагоді зазначити, що ті самі люди, які закидують мені ці речі, зовсім не подбають, щоби по тих читальнях (в яких вони мали деякий вплив) знайшлися такі твори І. Франка як: „Мойсей", „Іван Вишенський", „Захар Беркут" і інші та щойно на мою заввагу приобіцяли Виділи читалень їх закупити.

Треба дещо більше дбати про виповнення діяльности читалень змістовою, освітньою працею, а тоді напевно зникнуть нарікання про кривду, що її нібито „Просвіта" робить радикалам.

Володимир Татомир.

•

У відповідь на дописи у „Громадському Голосі" проти п. В. Татомира, будьтоби він підчас люстрацій читалень „Просвіти", зокрема в чит. „Просвіти" у Серниках Горішних, викидав твори Франка з читальняних бібліотек, Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові дістав заяву Виділу чит. „Просвіти" в Серниках Середних, якого члени були приявні підчас люстрації чит. „Просвіти" Серник Горішних. Зміст цієї заяви такий:

До Хвального Матірнього Т-ва „Просвіта" у Львові. Ми підписані були присутні підчас люстрації чит. „Просвіти" Серник Горішних і заявляємо та стверджуємо, що наклепи в „Громадському Голосі" проти інсп. В. Татомира є чистою видумкою, а радше провокацією членів Виділу чит. „Просвіти" у Серниках Горішних. Серники Середні, дня 28. чеврня 1937. За Виділ: С. Балицький, секретар; о. Роман Смушка, голова.

З НАШИХ ЖИВЦІВ І ЛІТНИЩ

ІДЬТЕ НА ЛЕМКІВЩИНУ.

В останньому часі багато пишеться про Лемківщину, про її долю та про те, як лемко твердо йде до своєї мети — зрівняти себе у праці з цілим українським народом. Напевно нема серед нас громадян, що не співчувалиб і не подивлялиб цієї землі і її змагань.

А проте цього нашого подиву і співчуття — мало. Лемківщині треба допомогти і то не у вигляді окремих установ, преси й акції в її користь, а в такій теж формі, яку накидають цій землі інші: **масовим відвідуванням** цієї нашої чарівної й екзотичної закутини в часі відпусток, прогульок і виїздів на село.

Як воно не дивно, а про Лемківщину на час ферій в нас майже забувають. Чарівні лемківські гори, долини Сяну і його допливів, тепле підсоння, памятки минулого й замчища, екзотика лемківського побуту з його звичаями, ношею, обрядами й піснею — прегарною піснею —ніби не істнує для нас, тоді, як усе це вже давно віднайшли і якслід оцінили поляки, що заливають Лемківщину тисячами літників з Варшави, Катовиць, Познанщини. Створюється парадокс: лемко майже не бачить інтелігента-українця крім священника, хоч бачить тисячі чужих йому „панів" — а всетаки держиться своєї мови, церкви, нації. Чи вже хочби тому не гідні його гори наших відвідин?

Вакації в повному ході. Сотки родин українців з міст пхаються в „модні", завалені крикливою публикою і порохом літнища, а Лемківщина — прегарна краєвидами, сонцем і водою, дешева харчами та хатами — даремно жде на своїх відвідувачів. Жде, хоч на Лемківщину направду вибратись не важко й не дорого.

Є нпр. під самим Сяніком, села Залуже й Війське. Стація, почта, телефон в місці, в Залужі. Зі Львова їдете в 14.40 — на місці ви вже у 19.25. Коштує білет 8.80 зол., в Самборі пересідати. Зі стації в Залужі пів кільометра до захоронки у Військім, першої української захоронки на Лемківщині, що серед чудових гір і лісів дожидає на вас своїми сонішними кімнатами. Внизу — потік, пів км. далі Сян. Денне удержання (4 рази харч з хатою) 2 зол. від особи. Як думаєте? Багато це? Багато, щоб побути серед екзотики Лемківщини, справді віддихнути, набратися вражінь і поговорити з братом лемком?

Є десятки таких місць на Лемківщині. Залуже є найближче (писати до о. П. Андрейчика, Залуж, р. Іосо). Вибирайтеся туди! Зірвім з фальшивою традицією і їдьмо до лемків!

Хто раз був на Лемківщині буде їхати вже туди щороку. Лемківщина має свої чари і вміє причарувати до себе.

Лііів не знав, що робити посеред цієї родинної бурі. Він любив усі діти, любив їх палко, нестямно, бо його маленька донечна синьоока та русява померла підчас утечі. Лііів був литовцем і соціялістом. Зараз після війни, після недовгого періоду, здавалося, що Лііів та його товариші зможуть якось здійснити свої ідеї. Лііів, професор математики, мав кілька днів у своїх руках керму постачання свого краю. Йому доручили це становище, бо він умів рахувати. Але небавком треба було втікати, бо контр-революціонери шукали за Лііівим і тоді його донечна та дружина померли. Так і не можна було устійнити, котра в них заразила тифом другу. Тепер Лііів блукав по Парижі і не знав, чим виповнити свою самітність. Він любив усі діти і він радо подружився би з Клярі, але ця дівчинка давала себе грусити і весь час споглядала на чужого пана із скаженою злобою. Нараз хтось торкнувся рамени Анни ззаду.

—Моя дорогенька панночко. Що такого страшного могла ваша гарненька сестричка зробити, що ви аж так розгнівалися на неї?

Почувши таке довге, підмащене чемністю речення, Анна зупинилася. Вона вже знала трошечки по французьки, але таку чемну промову вона не розуміла краще, ніж китайщину. Збентежена випустила із своїх рук Клярі, що чмихнула до кімнати як крілик. І так залишилися вони троє: литовський професор, російський банкир і мадярська дівчинка. Анна, бажаючи чимось загладити нечемність своєї сестрички, не посміла навіть поружнутися з місця.

Лііів оповів, як це було. Анна розуміла його, бо його французщина була досить проста.

— Дівчинка впала на сходах і я підніс її. Я спитав її, як вона звється, а це її розгнівало.

— І за це оця гарна панночка кричала на неї? Розумію, розумію. Вибачте, дорога сусідко, що я вмішався у таку чисто родинну справу.

Це була для неї нова китайщина. З усього зрозуміла Анна тільки те, що той чемний старший панок з сивою борідкою називав її панночкою і це подобалось її дуже. Вона усміхнулася до нього і сказала: „Дякую дуже", не знаючи навіть за що вона йому дякує. Так почалася їх дружба. Того самого вечора, коли Барабас дійшов до готелевого шиночку, Бардішінов перший промовив до нього. Складними, захопливими фразами він вихваляв обидві його донечки, з якими мав приємність познайомитися і прохав дозволу порозмовляти з ними вряди-годи, сподіючися, що при такій нагоді вони зможуть вправлятися у французькій мові.

Барабас пробурмотів щось ухильчивого; він гадав, що цей бородатий балакун пропонував лекції його донькам, а він не мав іще грошей на такі речі. Якби Бардішінов міг був відгадати його думки, то був би живо запротестував проти них. Це-ж був 1920. рік, коли російські еміґранти діставали ще добрі підмоги і вірили, що їх вигнання не триватиме довше, ніж кілька місяців. Бардішінову і в голову не могло було прийти, щоб брати гроші від робітника. Тільки нудьга, самотність і потреба бути корисним притягали його до цих дітей, а коли вже пізніше єдиними засобами прожитку Бардішінова стали нечисленні лекції, то це був тільки звичайний припадок, один із меланхолійних збитків химерної долі. Коли минуло кілька років і фонд міжнародньої допомоги вичерпався, а надія вернутися щасливо додому блідла у щораз дальшій далині, тоді Бардішінов почав учити французької мови чужоземних робітників у Парижі. Яні*) розкидав по мадярських, чехословацьких і грецьких ресторанах летючки, де були оголошення лекцій французької мови на дуже догідних умовах. Та це було щойно кілька літ пізніше. Бардішінову здавалося тоді, що це було кілька тисяч літ пізніше.

Тепер він узяв попросту шклянку пива, яку кельнер ніс для Барабаса і дружнім рухом поставив її на столі, де вже сидів з Лііівим.

— Будь ласка, присістися до нас. Ми-ж якісь сусіди. Дозвольте представити вам мого приятеля Лііва. А може повинен би був сказати мого неприятеля, мого дорогого неприятеля. Ми саме почали дискусію на тему: в якому напрямку йде еволюція людства? Чи ви не хотілиб висловити і своїх поглядів на цю справу?

Барабас сів. Коли росіянин узяв його пиво, він трохи збентежився, бо гадав, що той панок має намір це випити. Тимчасом Бардішінов поставив перед ним шклянку якось так елеґантно, ще й відсунув йому крісло, коли запросив його сісти — зовсім як якийсь старий метр д'отель з добрими манерами.

Що-ж? почати розмову з незнайомими в шиночку за шклянкою це давній, давно шанований звичай у цілому світі. Правда і те, що вони сусіди.

(Докінчення буде).

---

*) Малий синок мадярського кушніра Барабаса.

Літературна сторінка.

Спис контрреволюційних книжок зростає.

Крутими стежками, як у тих віках, коли в Европі приватні карети заступали залізницю та телеграф, дійшов до нас із найдальшого у світі міста Києва новий спис контрреволюційних українських книжок. Такий спис заступає подекуди звістки про долю ріжних людей, про яких ми не чули роками: чи живі ще і чи ще дома. Ясно, що ніодин із тих людей уже не на давньому місці і неодин похожає по Елізейських Полях між тінями праведників.

Після розстрілу найбільших учорашніх большевицьких достойників нікого не здивує, що засудили на смерть іще дві сотні українських книжок. Зате літературознавці можуть довго сидіти за столом і похитувати головами на знак, що їх голови нічого не розуміють: чому саме такі, а не інакші твори попали на „чорну лісту" — лісту прокажених. Є між ними ще недавні гордощі радянської літератури, якими так чванилися большевики перед галицькою буржуазією: М. Куліш, Підмогильний, Слісаренко, Сосюра, Остап Вишня, Еллан-Блакитний, є заприсяжені критики марксисти, що освітлювали всі літературні явища із становища історичного матеріялізму як Дорошкевич, Якубський, Плевако та Лебідь; є тут чисто граматичні праці Олени Курило, Голоскевича, Синявського, Смеречинського та Мироненка, навіть „Нариси з історії цукро-бурякової промисловости" члена Академії Наук Воблого.

Покивувати головою можна, але дивуватись нема чого. Бо коли можна у правописі і в буряках відкрити саме червоне коріння то можна в них теж ствердити жовто-блакитні плями. Яким робом можуть утриматися між правовірними хусидами Пилипенки, що розпиналися за робітничо-селянську радвладу на всіх зїздах, коли „пішов у дубину" Плеханов за свої „Основи марксизму"?

Нам відома віддавна метода, згідно з якою деякі твори стають контрреволюційними у царстві Сталіна. „Від голови риба смердить..." Коли політично засуджують людину, цензура не потребує навіть заглядати до її книжок, щоб перевірити: чи справді у цих книжках нема якоїсь „єресі"? — попросту засуджує всі ці книжки. Чи не роблять це ще частіше з цілою родиною засудженого дарма, що між членами цієї родини можуть бути особи зовсім непричетні до політичної діяльности засудженого?

Ніхто в нас не здивується, що на лісті прокажених находяться „Люборадські" Свидницького або „Співомовки" Руданського, якісь там коментарі до Шевченка, якого нагинали і нагинають на всякий штиб усі уряди та всі політичні орієнтації. Зате із меланхолійною усмішкою зупиниться око галицького читача на прізвищах галичан, що виїхали на Радянщину з серцем і хребтом найльояльніших громадян і лізли зі шкіри ще тут у нас, щоб служити пропаганді нового комуністичного ладу і таки не доборолись навіть до спокійного місця урядовця в якійсь державній установі...

Шкода, що такого спису заповітрених книжок не присилають до наших часописів і деяких установ. Може ті, що мають деякі з тих книжок почали би їх нараз шанувати як бібліографічну рідкість. Може навіть знайшлось би якесь галицьке видавництво, що деякі з них перевидалоб і найшлись би читачі зацікавлені, як виглядають комуністичні книжки з націоналістичними ухилами.

Дивні бувають причини, через які люди гинуть і завдяки яким твори оживають. **м. р.**

Повість про життя еміґрантів у Парижі.

(Jolan Feldes: „A Halászo macska uccajá".)

Міжнародня літературна премія з осідком у Льондоні, під гомінким прізвищем колишнього короля преси „Норткліфа" вже вдруге, коли не втретє, електризує публику. Відкриває нових авторів і кидає на ринок їх твори у ріжних перекладах. Мадяри вже двічі здобувають там нагороду. Кандидатами до нагороди можуть бути автори всіх европейських народів, неймовірна це річ, щоб судді такого літературного трибуналу могли перечитувати твори у таких „не загально-европейських" мовах як мадярська; нема сумніву, що мадяри з добрими звязками із Західною Европою дбають заздалегідь за переклади творів, що йдуть на цей конкурс.

Цього року світ познайомився з новою мадярською письменницею Йолян Фельдеш. „Вулиця Кота-Рибалки" це її перша повість перекладена на чужі мови. Чи це небуденне літературне явище? Це передовсім цікава лектура, добре написана. Нема в ній нічого в тої сміливости, яка характеризує „новаторів", але і нема тої надмірної аналізи, що томить пересічного інтеліґента, бо часто поза такою аналізою відчуваємо недостачу уяви письменника та життєвого матеріялу.

Це повість реалістична у давньому стилі. Коли деякі її глави написані нервово то це тільки необхідна лепта „духові часу": — нині не любимо занадто довгих описів, хоч можемо читати повісти на просторі кількох томищ.

На вулиці „Кота-Рибалки" в Парижі зїхалися еміґранти ріжних народів після великої війни: є тут еспанці, росіяни, турки, італійці, німці, литовці, фінляндці і живуть усуміш по готеликах. Більшість із них викинула на берег Сени революційна повінь, деяких інші невідрадні відносини у краю. Головними дієвими особами є члени бідної мадярської родини: голова цієї родини Кушнір Барабас послухав ради одного свого земляка, що давно вже живе у Парижі і приїхав у Париж шукати праці, бо саме тут продають тепер багато футер. Його малі діти починають ходити до народньої школи, найстарша малолітня донька мусить занятися домашнім господарством, бо мама — дипльомована акушерка — мусить заробляти на прожиток родини зранку до ночі як прачка.

Малі діти легко звикають до чужого середовища, легко засвоюють собі чужу мову та чужі звичаї. Старшим, головно примусовим еміґрантам, важко пристосуватися до нових обставин — вони ввесь час живуть надією повороту до батьківщини і підтримують цю надію невпинними дискусіями. Париж — ідеальне середовище для таких заточенців. Вони можуть роками жити у власному світі і плекати всі свої буденні звички, можуть кожної хвилини для полегші користати з вигод і приваб Парижа — працювати або жити на його поверхні.

Перед нашими очима пересувається ціла галерія типів: ясних, сірих, чорних — тих, що чесною працею день за днем виборюють собі більшменш постійне становище і „небесних птиць", що в погоні за легким хлібом допомагають собі всяким „промислом" себто і злодійським. На одній малій еміґрантській вуличці відбивається ввесь світ людських злиднів і радощів; батьки горді, коли їх діти здіймаються щабель за щаблем по суспільній драбині, радіють, коли їх власний заробіток дає їм легше жити, діти пізнають першу любов і першу гордість від самостійної праці; старші змарґані працею борються з недугами; мешканці малих вуличок гинуть теж на великих вулицях від нещасливих випадків; між французами і всякими чужинцями, з якими доводиться жити є люди з добрим серцем і кришталевим характером, як теж і звичайні канальї.

На перший плян у повісти виступають переживання найстаршої доньки Барабаса — Анни, що стає співробітницею великої париської фірми жіночих одягів. Вона пізнає життя самотужки у великому паризькому котлі і рано оплакує свої груди проти стріл Амора. Ця проста дівчина із великим серцем навчилася змалку розуміти людей, помагати їм і задовольнятися собісно споненим обовязком. Дружба і кохання проходять мимо неї і залишають їй найкращі спогади, збагачують її духово і вчать цінити людей і щасливі хвилини.

Ріжні еміґранти, що пересуваються перед нашими очима здебільша політичні втікачі — нагадують нам своїми дискусіями сучасні політичні події в ріжних краях. Вони сидять дружньо за одним столом — їх спільна недоля загладжує ріжниці їх переконань і національної ворожнечі. Їх єднає спільна туга — повороту до батьківщини. Більшість із них піде з тою тугою на другий світ, не дочекавшися змін, на які чекають з дня на день. Деякі зовсім випадково згинуть, як гинуть люди і в рідному краю або дістануть якусь несподівану посаду, завдяки випадковому знайомству.

Авторка мало місця присвятила самому Парижові і французам, не виходячи поза атмосферу еміґрантських кол. Це втримує у повісти своєрідний настрій, яким живуть чужинці в Парижі, що творять собі власний світ. Ті короткі глави, де авторка переносить нас до Південної Америки — зовсім непотрібно ослаблюють загальне враження, тим більше, що оця Америка виглядає нереально, якби авторка її не бачила.

Політичні дискусії, що так добре характеризують лихоманку de racinés — людей вирваних з рідного ґрунту, не переходять ніколи поза намір авторки відтворити ріжноманітну психольоґію. Вона не має вийняткових симпатій для одних націй з думкою підчорнити інші; типи, з якими знайомимося, начеб були копіями живих людей, що зовсім випадково, саме такі, а не інші, опинилися у стоковищі еміґрантського Парижа. Також погляди цих еміґрантів не складаються на якусь одну ідею, близьку душі авторки; вона не має наміру зводити порахунки із своїми політичними противниками. Політична еміґрація — відоме явище; її жертви заслуговують на спочутливість з чисто людських мотивів; є люди, що через любов батьківщини мусять саме її покидати і рідко коли можуть почати нове життя, бодай таке, яке перервали вони утечею закордон.

Симпатія для ріжних людей ріжної національности та ріжних суспільних кляс супроводить увесь час увагу читача для долі одиниць, що не визначаються спеціяльними прикметами і може саме через це ближчі нам, ніж небуденні герої. Ця повість нагадує нам повісти Горкого з його першої доби, такого типу як „Троє", де припадок — добрий і злобний — зміняє щоденщину сірих людей так само несподівано, як ця щоденщина невпинно залишається для них тою самою.

Уся повість кінчиться кількома загальними рефлексіями, напів натяками, які можна собі доповнити пригадуючи поодинокі картини цієї історії: одні з еміґрантів вертаються, другі залишаються на місці, вижидаючи щасливого повороту, рідко хто з них починає нове життя, що дає забути про минуле. Їх діти, як усі діти, що в новому середовищі підлягають всесильному законові мімікрії — пристосовується до нових обставин і рідко коли розуміють своїх батьків.

Успіх „Вулиці Кота-Рибалки" залежить у немалій мірі від того, що його сюжет — свіжий май же актуальний. Гляньмо хочби довкола себе, як живуть наші земляки-наддніпрянці еміґрантським життям: одні легко, як метелики, другі серед злиднів. І кілько типів між ними, кілько конфліктів зовсім неподібних до наших! І ніодин із них не пробував досі описати свого життя, хоч таких, що пишуть є між ними багато.

м. р.

Хроніка.

ГОНОРАРІ ФРАНЦУСЬКИХ АВТОРІВ

„Меркір де Франс" поправляє хибний погляд деяких своїх читачів буцім-то в попередніх віках французькі письменники майже нічого не заробляли. Правда, що Расін дістав за свій архитвір „Андромаху" тільки 200 лібрів, а Стендаль, якого повісти, новелі та роздумування не втратили досі на своїй силі заробив за 22 роки всього 5.760 франків себто місячно приблизно стільки скільки треба було на папір і чорнило. Зате Шатобріян дістав за свій „Позагробний щоденник" 250,000 фр. гонорару і 120,000 фр. досмертної ренти; Лямартін діставав за кожний том „Історії жирондистів" по 40,000 фр., видавець Віктора Гюго платив йому 1 фр. за кожний проданий примірник так, що його спадкоємці дістали авторських гонорарів більше 5 міл. фр., Александер Дюма діставав за кожну букву сотика. Зате за архитвір французької повісти „Пані Боварі" Фльобер дістав 400 франків. Видавець Леві заробив на ній величезні гроші і вже за другу повість Фльобера „Салямбо" заплатив йому 30.000 фр. Але „Салямбо" не хотів ніхто читати і видавець стратив на цій повісти величезні гроші.

З природи й техніки.

Страшний ворог.

Сточище ріки Кольорадо є батьківщиною хрущика з родини золотавковатих, що від кількох років загрожує управі картофлі в Европі. Цей хрущик, довгий на 12 міліметрів, є жовтавої краски з гарними чорними чертами; має латинську назву Лептінотарза децемлінеата, по українськи Терногрудка бульбинниця або й Кольорадський хрущик. 1824. р. описали його вперше як жителя північно-американських Скельних Гір, де живився деякими, непригожими для людини рослинами з родини Билиноватих. Щойно в другій половині минулого століття, саме тоді, коли давні американські прерії переміннялися в управні поля, кольорадський хрущик перенісся на картофлі і постійно посувався на схід до берегів атлянтійського океану. Підчас цієї подорожі нищив у деяких околицях величезний відсоток управних піль цієї росляни. 1874. р. бульбинниця осягнула беріг атлянтійського океану, де „заладувалася" на европейські кораблі. 1876. року появилася в ріжних европейських пристанях.

1877-го року терногрудка появилася в Німеччині на картопляних полях біля Мільгайму над Райном та біля Торгав у Саксонії. Десять років пізніше поборювали її ще раз в околиці Торгав та біля Менпен у Ганноверщині. В обох випадках німці винищили її зовсім відповідними середниками. З того часу показалася в Німеччині ще два рази: 1914 р. і 1934 р. біля Стаде над долішньою Лабою. І цим разом її основно вигубили. 1901 р. кольорадський хрущик дістався до Англії, де його безпощадно знищили.

Зате інакше представляється справа з хрущиком у Франції. Транспорти американських військ підчас світової війни завезли його до Бордо. В 1922 р. запримітили його появу в 21 громадах департаменту Жіронди та в одній громаді департаменту Дордонь. Чи вогнища опановані хрущиком виявилися тут за великі, чи боротьба з хрущиками була за мало енергічна, чи вкінці французькі рільники не дали в деяких околицях доказів потрібної чуйности та відповідного зрозуміння, не зголошуючи нових огнищ, — в кожному випадку не вдалося французам знищити цього страшного шкідника. Він посувався що раз дальше: з початку тільки до Лімузен, відтак дальше на північ до Турен, вкінці до Бретанії й інших околиць. І хоч видатки Франції на поборювання хрущика зросли з 200.000 франків у 1922 р. до 10 міліонів у 1931 році, у цім році більш як третя частина Франції була ним заражена. З цього приводу деякі держави, між ними Англія, мусіли заборонити ввіз французьких картопель. Особливо населення англійського острова Джерсі, що положений між Францією і Англією (там плекають багато картопель і помідорів) побоюється так дуже кольорадського хрущика, що створило спеціяльну комісію, яка має боротись з його інвазією. Коли мин. року хрущик появився в околицях французької пристані Сен Мальо (над каналом Ля Манш), ця комісія зажадала зірвання всяких торговельних зносин з французькими пристанями над каналом.

Хрущики і їх личинки пожирають листя картоплі враз з билами. Поля, куди перейшли кольорадські хрущики, виглядають неначе пустиня. Розуміється, що в таких умовинах не може бути й мови про ріст бульви. Весною хрущики вилізають з землі і кидаються на бараболиння. Кілька днів пізніше самички зносять на листях бараболі пересічно по 700—800 ячок (деколи й по 1200). Продовж 8 днів з ячок вилягаються рожеві личинки. Їх розвиток треває приблизно (при трикратній злінці) 20 днів і саме в тім часі вони найбільш пажерливі, атакуючи безпощадно рослину. В цім часі їх рожева краска переміняється в жовтаву. Щоб окуклитись, личинки запорпуються на 12 цм. глибоко в землю. За тиждень з кукли вилазить готовий уже хрущик, що дальше продовжує свою шкідницьку роботу. Таким робом продовж літа можуть повстати аж три генерації. Як тільки настане холодніша пора (вересень-жовтень), хрущики ховаються в землю, на 60—70 цм. глибоко.

Пажерливість і плідність кольорадського хрущика вчинили з нього найстрашнішого шкідника управних піль. Якщо приймемо, що одна самичка дає продовж одного літа життя 31 міліонам, то для виживлення такої армії треба 10 моргів засадженої картоплею ріллі (на кожнім моргові 10 тисяч рослин). Поширюється він ще й тому, що, шукаючи захисту на зиму, мандрує з картопляних піль на інші ґрунти і звідти його дуже легко можна занести деінде враз з іншими плодами. Крім цього в соняшні травневі й серпневі дні хрущики радо підіймаються на крилах угору і даються нести вітрові навіть на 100—200 кільометрів.

Тому, що кольорадський хрущик поширювався у Франції щораз дальше, німці передбачили, що в 1936 р. мусить він появитись на німецько-французькій границі. Тому ще 1935 р. поробили вони всякі „дефензивні" приготування, щоб гідно приняти „офензиву" очікуваного, одначе немилого гостя. Здовж цілої границі широкі круги населення познайомились з небезпекою хрущика. Відтак вишколено в кожнім селі спеціяльні відділи в поборюванні шкідника. Приготовлено відповідні розприскувачі та хемічні, отруйні середники.

Сталося так, як німці передбачували. Грізний шкідник перелетів німецько-французьку границю і появився літом 1936 р. у 26 громадах Сарщини та Тревірщини. Рівночасно зачалась завзята боротьба. Вісім змоторизованих відділів (кожний відділ має вантажне авто, моторову помпу та 24 розприскувачі) розприскала на 2506 гектарах 4 міліони 361 тисяч літрів отруйного течива! Крім цього здезинфековано велику кількість ґрунтів. Вислід боротьби був величавий: в ніодній громаді хрущик не появився.

Про те, як виглядала боротьба з хрущиком в 1937 р., не маємо ще відомостей. Зате знаємо, що цього року приняли хрущика „гідно" швайцарці. А саме він появився у великій кількости в долині озера Жу і в женевськім кантоні

—o—

До кого належить північний бігун?

Вже майже два місяці північний бігун гостить 4 людей. Справді, совітська експедиція висіла у віддалі 20 кільометрів від бігуна, а до того ще й на кризі.

Чотири „мешканці" бігна це шеф експедиції Іван Папанін, астроном Евген Фйодоров, гідробіольоґ Петро Шіршов та радіотелеграфіст Ернест Кренкель. Завданням цієї експедиції мають бути наукові обсервації: природничі, астрономічні, магнетичні, кліматольоґічні та океанічні.

Досі члени експедиції ствердили м. ін. що крига, на якій вони висіли 21. травня ц. р. з літака, кермованого Водоп'яновом, пливе з пересічною швидкістю 6,7 кільометра на день. Вона віддалилась від місця їх причалення на 130 кільометрів в напрямі Ґренляндії, відтак завернула на захід. Це відповідало би окружній полярній струї, яку ствердив Занштрем перед двома роками.

Якщо річ в океанічних дослідах, слід згадати, що члени експедиції зміряли глибину Ледового Моря. Виявилося, що згідно із здогадами Нанзена, воно дуже глибоке поміри експедиції дали від 4290 до 4374 метрів. Температура води в глибині 250 метрів була рівна —1,6 ступнів Цельзія, в глибині 400 метрів +0,8 ступнів Ц. (чижби ґольфова струя?), відтак знов —0,7 ст. в глибині 2930 метрів.

Чи завдання совітської експедиції тільки наукове? Уряди Злучених Держав та Канади побоються, здається, що так не є. Розуміється, що полярна експедиція провізорична. Одначе, колиб Совіти задумували на основі метеорольоґічних і аеронавтичних дослідів експедиції побудувати на північнім бігуні регулярну повітряну базу, обі американські держави ймовірно інтервеніювалиб. Сьогодні вони дискутують над цим і якоротці попросять Москву, щоб дала їм знати, коли вона уладить там дефінітивну стацію (покищо згадана рядянська експедиція вислана на один рік), бо в такім випадку, вони будуть домагатися міжнародньої контролі над цією стацією.

У нормальних часах безпосередня повітряна комунікація над бігуном може мати тільки обмежене господарське значіння, хоч це найкоротша дорога з Европи й Азії до північної Америки.

На випадок війни окупація полярної стрефи одною з великих держав може закінчити американську політику ізоляції. Уже в нинішних технічних умовинах повітряна база на північнім бігуні опановує своїми літаками промислові терени Канади й Злучених Держав. Канадійські копальні золота віддалені від скрайньої точки землі тільки на 3000 кільометрів. Великі міста та важні граничні комунікаційні вузли лежать 700 кільометрів дальше на південь. Ню Йорк віддалений від північного бігуна на 4000 кільометрів, так само Сан Франціско. Тому модерні літаки, які перелітають віддаль 3 до 7 тисяч кільометрів продовж 10 до 15 годин, можуть без більшого опору наробити цим містам величезних шкід. Розуміється, що летуни, які відважилибся на такий лет, не моглиб числити на поворот.

Одначе коли з розвитком летунської техніки літаки осягнуть швидкість 700 кільометрів на годину, відпаде й цей риск: тоді ціла північна Америка буде в страху перед заваділяцькими летунами.

Такі й їм подібні розмови можна сьогодні почути в Новім Світі. Одно є певне, що Канада і Злучені Держави спротивляться окупації північного бігуна, а навіть самим тільки претенсіям до цієї околиці. Оттава й Вашінгтон ніколи не стерплять червоного північного бігуна!

—o—

СВІТОВИЙ РЕКОРД ВИСОТИ ЛІТАКОМ.

Перший раз в історії летунства літак піднісся вище 16 кільометрів. А саме 30. червня ц. р. поручник англійського військового летунства Адам вистартував з летовища Фаріборо в графстві Гемпшір і продовж 1 години і 35 хвилин осягнув висоту 16.440 метрів. Цілий лет тревав 2 години і 15 хвилин. На цій висоті летун відчитав температуру —48,9 ступня Ц. та атмосферичний тиск 77,8 міліметра стовпця ртути.

Таким робом англійці відібрали рекорд висоти італійцям. А саме 8 травня ц. р. італійський підполковник Маріо Пецці піднісся на своїм літаку на висоту 15.665 метрів. До 8. травня ц. р. рекорд висоти літаком належав теж до англійців, бо в осени 1936. р. англійський поручник Свейн осягнув літаком висоту 15.223 метри.

—o—

СЛІДСТВО НАД КАТАСТРОФОЮ „ГІНДЕНБУРҐА".

Німецька комісія, вислана до Америки, щоб розслідити справу катастрофи кермовика „Гінденбурґ", вернула на днях до Німеччини і здала звіт німецькій владі зо своєї праці.

На думку комісії підчас причалювання кермовика не було значнішої втечі газу. Причинами пожару можуть бути: зломання шруби, іскра в моторах, електричне виладування атмосфери, повстання електричної іскри тощо. Комісія не могла устійнити, котра з наведених причин викликала пожар.

Зате слідча комісія ствердила без найменчого сумніву, що кермовик „Гінденбурґ" приготовлюючись до причалювання, був під технічним оглядом в як найліпшім стані та що сам маневр причалювання відбувся без закиду, зовсім правильно.

На приказ ґенерала Ґерінґа, начального команданта повітряних сил Німеччини, комісія в тім самім складі буде продовжувати свою працю, щоб остаточно найти справжню причину катастрофи.

—

БОРОТЬБА ЗА КОПЕРНИКА.

В німецьких часописах появилася характеристична заява двох німецьких наукових товариств, а саме товариства природників і лікарів та товариства для плекання історії медицини, природничих наук та техніки. Заява торкається походження Коперника. Зміст заяви меньше більш такий:

„На світовій виставі в Парижі поляки представили Коперника чільним героєм польського духа. Ця спроба фальшування історії не нова. Ще 1860-го року опрокинув її Л. Прове в латинській праці „De Copernici patria". Пізніше до тих самих висновків дійшли й інші автори, що спиралися на архівних студіях.

Відвідувачі вистави найдуть у німецькім відділі паризької вистави документальні докази німецького походження основника новітньої астрономії".

Стільки офіціяльна заява німецьких наукових товариств.

Сойм і сенат скликаний на надзвичайну сесію

У ВАВЕЛЬСЬКІЙ СПРАВІ

Письмом із дня 17. ц. м. президент Мосьціцький відкрив надзвичайну сесію сойму і сенату.

Рішення про відкриття сесії передав сьогодні маршалам сойму і сенату директор правного бюра президії ради міністрів Пачоський. Сесія відкрита з днем 17. ц. м. Письмо президента Мосьціцького до сойму і сенату подає, що

темою нарад може бути виключно справа згадана в зголошенім послами внеску.

Цей посольський і сенаторський внесок домагався надзв. сесії сойму і сенату в справі вавельського конфлікту.

Перше засідання відбудеться імовірно з початком найближчого тижня.

Справа української православної парохії у Берліні.

(З листів до Редакції).

ВШ. Пане Редакторе!

У ч. 134 з 19. червня ц. р. „Українські Вісти" вмістили статтю п. з. „Церковні клопоти православних українців у Берлнії".

З огляду на те, що в тій статті справу висвітлено цілком неправильно, а порушене питання має принципове загально-українське національне значіння, як також і те, що центральною особою того допису вибрано мене, я прошу — в інтересах правди — ласкаво дати на сторінках Вашого шановного часопису місце для наступного вияснення:

„У. В." пишуть, що в 1936. р. німецький уряд офіційно визнав організацію православної церкви з гієрархією синоду в Сремських Карловцях. У дійсности німецька влада визнала не загально-православну, як це можна зрозуміти з допису, а російську церкву. Щож до синоду в Сремських Карловцях, то всім відомо, що він є не загально-православним, а тільки російським. Крім цього треба зазначити, що в Берліні істнують ще дві інші російські православні церкви: одна гієрархічно залежна від паризького епископа Евлогія, а друга „патріярша". Врешті, незалежно від усіх російських берлінських церков, функціонує в Берліні, наприклад, грецька православна церква.

„У. В." згадують, що синод (російський) у Сремських Карловцях був створений митрополитом Антонієм, якого за часів Скоропадського іменували головою православної церкви на Україні. Це той самий Антоній, що його нетерпимо-вороже відношення до українського визвольного руху є загально-відоме! Неясно тільки, яку користь для укрінської справи „У. В." добачають у діяльності Антонія в Сремських Карловцях. Незрозумілим є також, чому „У. В." розголошують немов якийсь український добрий чин — заходи „гетьманців" у 1926. р., коли вони звернулися до того російського епископа з проханням дозволити на відкриття в Берліні української православної парохії, та пишаються ще тим, що ось російський синод дозволив „гетьманцям" таку парохію мати!

Коли прийняти під увагу все вище наведене, то стане цілком зрозумілим, чому це в минулому році заходи п. Олександра Скорописа-Йолтуховського, голови Української Громади в Німеччині, коло заснування такої — підпорядкованої москалям! — парохії в Німеччині, не дали бажаних „гетьманцям" результатів, або — як пишуть „У. В." — „результати анкети не давали можливости негайно приступити до здійснення українського православного приходу"... Отже в минулому році українське громадянство в Берліні осудило спробу робити українським іменем московське діло!

Ініціятивний Комітет, що заснувався в Берліні у квітні ц. р. та до якого належав я, став на цілком іншу основу. Він заявив, щоісповідує ідею відднови української державности та автокефалії української православної церкви, а тому стремить до створення незалежної від москалів парохії в Берліні.

Зрозуміла річ, що на цій плятформі за кілька тижнів обєдналося понад 80 проц. православних українців у Німеччині. Колиж на 5. червня — отже напередодні Установчих Зборів Української Православної Парохії в Німеччині, що їх скликав Ініціятивний Комітет — п. Скоропис зорганізував свої сходини, то разом з ним зібралося щось 15 душ, з яких частина, очевидно, з примусу, бо, наприклад дехто підписав „резолюцію" п. Скорописа та одночасно виповнив анкету Ініціятивного Комітету і брав активну участь у Службах Божих Української Православної Парохії.

Щоби затушувати принципову розбіжність між маленькою групою „гетьманців" і переважною більшістю православних українців у Німеччині, п. Скоропис мотивує своє неґативне відношення до заснування незалежної української парохії в надрукованій в „У. В." „резолюції" з 5. червня тим, що до складу Ініціятивного Комітету, який уже 4. червня закінчив свою працю й цим самим припинив своє істнування, належав я, а мене п. Скоропис чомусь хоче вважати „антицерковним елементом".

Таку кваліфікацію я полишаю на сумлінні п. Скорописа й не буду його наслідувати та копатися в душах інших українців. Я лише можу жалувати, що п. Скоропис вибрав собі таку аж занадто хистку арґументацію.

Незалежну від москалів Українську Православну Парохію в Німеччині засновано, чим і виконано моє завдання, як провідника Ініціятивного Комітету. Ані до Церковної Ради, ані до Дозорчої Ради я не ввійшов. Отже ніщо ніби не може більше перешкаджати п. Скорописові та його співдумцям прилучитися до Української Православної Парохії в Німеччині. Зате 19. червня читаємо в „У. В." у дописі з Берліна від 14.

А. ЧЕРНЕЦЬКИЙ. 8

На слідах Маркіяна...

(Докінчення.)

Не прочували ми, що була це наша остання стріча, бо всі три мої приятелі, д-р Ковшевич, А. Шміґельський та М. Вітошинський згинули на тиф. Далі судовиків Моха, Цурковського, Дзьоби, Мидляка, приятеля молоді о. Сильвестра Лепкого, о. Короля, о. Кошевича, о. Ротка, о. Джулинського, який у Лапшині оснував найстаршу селянську читальню в краю та в 1874. р. видав першу книжку про кооперацію: „Нове життя — новий лад" та заложив першу споживчу гуртівню в тій окрузі, Тимка Старуха та др. А надівсе стоїть перед очима велична постать, дім та родина д-ра Андрія Чайківського, старшого нашого духового провідника, опікуна, учителя.

День і ніч стояв його дім, ціла родина, його велика бібліотека до нашої розпорядимости.

Всі імпрези в місті, всі наради, збори, обходи, тощо не могли обійтися без його участи. Навіть в аматорських театральних виставах брав він активну участь на сцені як актор, не зважаючи на свій вік та становище.

Не диво, що ми не тільки поважали його, але й любили, як свого рідного батька, який умів розуміти навіть найскрайніші наші течії. А треба признати, що бережанська молодь в більшости все йшла з лівими. Досить вказати на факт, що в „Молодій Музі" було аж 6 бережанців як на загальне число 11 членів. поважний гурт.

Коли за часів побуту в Бережанах Олекс. Барвінського не було ні сліду українських товариств у Бержанах, то за моїх часів завдяки Дамян. Савчакові, С. Лепкому і надівсе д-рові Чайківському та його старшим згаданим вже співробітникам місто й околиця покрилися цілою сіткою організацій просвітних, економічних та політичних, та дали поважний гурт дівчів-селян як пок. Мицишин і Волощук зі Шумлян, Вас. Романів з Гинович, Штемованний з Жукова, Дм. Походжай з Вербова та багато інших.

Слабо стояло тільки місто. Міщан годі було розрухати, бо вони звязані були тільки церквою як греко-католики і тільки вміла, щира, батьківська і педагогічна праця пароха могла їх дати нашій нації як громадян. Та на жаль так не було. Нечисленні тільки одиниці, головно молодші, брали участь в нашій громадянській праці, тямлю що в хорі працювали Омеля Хомиківна, Ройовська, Маршицька, Огоновська, Клецорівна (інші в Канаді). До читальні заходили старші міщани мало, між ними були й москвофіли, а більшість старшого міщанства трималася магістрату за прикладом свого пароха.

Справедливість каже ствердити, що діти пароха були свідомі, та активні українські громадяни.

Були ще за моїх часів в Бережанах т. зв. інкамеровані русини, б. посли, судові радники Матій Кошевко та Сінґалевич та вони в нашому життю не грали ніякої ролі.

Сінґалевич говорив в дома по польськи, а Кошевко заходив часом до наших товариств, тямлю що в його домі перебував якийсь час Ів. Косинин, малюючи декорації для бережанського Народнього Дому.

Був ще в Бережанах суд. радник Комарницький, основник віденської „Січи" та він скоро по смерти свого сина виїхав, був тут ще й суд. радник Філярет Сембратович, брат кардинала та він видної участи в народньому життю не брав.

*

1906 року бережанська ґімназія обходила 100-ліття свого істнування. Тоді в міській церкві в ринку вмуровано в середині в праву стіну таблицю:

ПАМЯТИ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА
першого народнього поета Галицкої Руси
б. учасника тут. ґімназії
родимці.

Це й одинокий його памятник в Бережанщині, а в місті та його церкві — ознака українства.

Цей ювилей замітний ще тим, що на комерсі виступив з промовою арх. Теодорович з натяками до селянських та клясових демагогів, висуваючи гасло єднання та згоди.

Відповів на це наш о. Мих. Світенький, який як військовий полевий духовник явився в військовому однострою, що він як селянський син стверджує, що не ма у нас демагогії та ненависти, а домагаємося ми тільки свого права та волі, за які мусимо і будемо боротися. Цей сміливий виступ о. Світенького зробив сильне враження, хоч збентежив неодного з наших комітетових. Зпоміж телеграм, які наспіли на ювилей замітна телеграма з Бродів, яка ставила

✝

З БІШОФІВ

Тереса Цурковська

вдова по б. скарб. контр., довголітна голова голова Марійської Дружини Пань у Стрию

по довгих і тяжких терпіннях перейшла у країну світа до Небесної Неньки принявши Найсвятіші Тайни дня 6. червня 1937 р., проживши 63 роки.

Похорони відбулися у вівторок дня 8. червня ц. р. в год. 4-ій в Стрию з дому жалоби при вул. Львівській 96 А (Лани).

Горем прибиті **Сестра, Діти, внуки і Рідня.**

червня, що п. Скоропис заклав нову комісію для організації „української парохії". Очевидно, мова може йти лише про другу „українську" парохію, яка підлягатиме москалям! Власне в цьому, а не в моїй особі полягала й полягає вся розбіжність у православній українській громаді в Берліні.

Олександер Севрюк
колишній посол У. Н. Р у Берліні.

Берлін, 14. липня 1937

Голос Америки про повагу ситуації.

Державний секретар закордонних справ Злучених Держав Гуль зложив політ. заяву, яка є недвозначною пересторогою під адресою Японії та Китаю. Зміст цієї заяви менш-більш такий:

Війна на Далекім Сході рівнозначна зі загрозою інтересів Злучених Держав. Всі вогнища конфліктів і непорозумінь, які на перший погляд ока дотичать тільки країв, що з собою межують, є справді **проблемою та небезпекою для справ цілого світа.** Не може трапитися якийнебудь поважний інцидент, який недоторкнув би якимнебудь способом інтересів, або зобовязань Злучених Держав. Злучені Держави не будуть вмішуватися в політику інших держав, та не будуть підтримувати держав, які стосують терор у політиці. Америка готова зменшити свої зброєння нарівні з іншими державами. Америка готова піднятись збірного зусилля, щоб практично розвязати проблеми, які під цю пору загрожують міжнародньому мирові.

НОВИНКИ.

— Найсолідніші **футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон** 254-46. Приймаю футра до переховання літом.

— **Перевіз меблів, багажів та товарів** виконує дешево та солідно **українська перевозово-спедиційна кооп. „ГАРМА", вул. Марш. Фоша, магазин „Депо"** — тел. 287-05, по 3. год. 200-26.

— **Ви певно цікавитесь розвоем українського спортового руху?** Чи передплатили Ви вже єдиний український спортовий тижневик „ЗМАГ"? Високий рівень, всесторонній зміст та виховне значіння напевне переконають Вас про його потребу. Передплата чвертьрічна всього 2 зол. Адреса адмін.: Львів, вул. Льва Сапіги 49, І. п. Тел. 250-54 і 279-24. **Жадайте показових чисел!** 1—3

— **Академія „Рим та Орієнт" у Зальцбургу.** Віденська „Райхспост" з 9. ц. м. повідомляє, що з кінцем липня відбудеться у Зальцбургу академія „Рим та Орієнт", що її уладжує австрійське т-во для мистецтва і науки" під протекторатом архиепископа Зальцбурга. З українських учених запрошені на виклади ректор Богословської Академії у Львові о. мітрат Й. Сліпий, о. проф. Й. Скрутень та проф. д-р В. Залозецький.

— **Подяка С. Т. Бескиду.** Рада У. С. Т. „Бескид" в Надвірній складаю оцею дорогою щиру подяку П. Т. Дружинам: С. Т. „Україна" Львів, У. С. Т. „Пролом" Станиславів, У. С. Т. „Прут" Делятин, Т-ву „Сокіл" Богородчани за участь в ювилею У. С. Т. „Бескид" в Надвірній у днях 11. та 12. липня ц. р., а Шановному Громадянству Надвірної за безінтересовне приміщення для змагунів С. Т. „Україна". — **Українське Спортове Т-во „Бескид" в Надвірній.**

— **Автобуси до купальні на Замарстинові.** Від неділі курсуватиме автобус від кінцевого перестанку трамваевої лінії ч. 10 при вул. Замарстинівській до міської купальні на Замарстинові. Автобус курсуватиме що 12 хвилин лише на випадок погоди що суботи і неділі від год. 10-ої до год. 6-ої вечором. Ціна переїзду автобусом в один бік 10 сот.

— **Летунська катастрофа у Скнилові.** В пятницю вечером відбувався на летовищі у Скнилові курс летів ширяками. Нагло 33-літній механік О. Завадський внаслідок помилки в леті упав з ширяком на летовище з висоти 100 м. Зпід розбитого ширяка витягнули тяжко раненого летуна і негайно відвезли його до військового шпиталю. Завадський не відзискав свідомости і по 2-ох годинах помер. На вістку про трагічну смерть летуна його дружина зімліла і важко занедужала.

— **Не хоче розуміти української мови.** Управа оселі т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" у Ворохті виставила свому службовикові Миколі Мудрейкові посвідку до обезпечальні у Ворохті, що він працює в оселі як кельнер. Лікар цієї обезпечальні д-р Маер (чисто польське прізвище) звернув цю посвідку не полагодивши справи з дапискою: „Не умем читаць по руску, прошен написаць по польску". Здається, що д-р Маер забув, що платню платять йому теж і з тих оплат, що їх складають у великій мірі обезпечені українці, та що обезпечальня це суспільна установа, в якій „політичні" виступи в роді п. Маера рішуче не повинні мати місця. Українці, що приватно лікуються у згаданого лікаря, повинні виступ цього лікаря-шовініста затямити.

— **Львівська хроніка.** — У крамниці з нафтою Равського при вул. Кордецького ч. 37. вибухла в пятницю пожежа від прімусу і важко попарила служницю М. Возьняківну. Пожежна сторожа пожежу вгасила, а служницею займився лікар. — В городі Костюшка померла в пятницю наглою смертю 60-літня Марія Шульц. — В гостинниці „Гранд" при вул. Легіонів у пятницю скінчила самогубством молода жінка Блюма Мосьціскер з Янова к. Тернополя. Причина самогубства невідома. — На Губернаторських Валах намагався скінчити самогубством Олександер Шафран. — У пятницю пополудні шофер Петрушинський наїхав на Івана Бульбяка при вул. Рутовського, який дістався під кола автодорожки і зломив собі праву ногу. Опісля автодорожка ч. 41458 зударилася з фірою Івана Качинського, який випав на землю і тяжко потовкся.

✝

о. МИХАЙЛО ГАВРИЛЮК

б. парох Стільська, вислужений декан Миколаївський, сов. Митр. Консисторії і член українських установ і інш.,

по приняттю Найсв. Тайн упокоївся в Бозі дня 16. липня 1937 р., в 82 р. життя и Мізуні старім, почта і ст. зал. Вигода.

Перенесення тлінних останків з парохіяльного дому до церкви відбудеться в суботу дня 17-го липня ц. р. в год. 4. попол.

Похорони відбудуться в неділю 18. липня п. р. в год. 3-ій попол. на місцевий цвинтар.

На ці сумні обряди запрошують Своячків Знайомих і Вірних

Дружина, Діти і Внук.

домагання основання окремої української гімназії в Бережанах. Український текст тої телеграми підписали всі учні бережанської гімназії: Софрон Кальба, Тит Глібовицький, Вас. Бережанський, Стефан Кушнір.

Сердешну телеграму, зазначуючи українство гімназії та Бережан висилав теж українська державна гімназія в Коломиї. Одинокий Т. Мандибур, колишній ученик і професор висилав банальну телеграму в польському тексті.

* * *

Багато подій, осіб, а то й околиць Бережан стали літературним тлом для наших письменників учнів бережанської гімназії: Богдана Лепкого, Сильвестра Яричевського, Артима Хомика, Мих. Яцкова, Фр. Коковського, Мих. Рудницького.

На бережанському цвинтарі є одна замітна алея. По правій руці зараз від входової брами, біля гробниці шамбеляна Соневицького, по лівій руці цієї бічної алеї стоять гроби польських повстанців проф. бережанської гімназії Хоронжого, полковника Гарчинського, при яких за моїх часів відбувались в дні 1. листопада студентські польські патріотичні манiфестації — напроти, понище по правій руці цієї алеї заняли місця гроби пок. д-ра Ковшевича, Тимка Старуха, активних учасників нашого листопада 1918 р. Побіч них в тому самому ряді вище, стоїть гробниця родини Матчинських, де похований польський конспіратор з українського роду, ровесник та противник Маркіяна Шашкевича з університетських часів Константин Матчинський.

На тому гробі стоїть напись:

Konstanty Matczyński,
oficer 2 pułku Ułanów Wojsk Polskich, 4-letni więzień stanu, Major legji Polsk. w Węgrzech 1849, Major kozaków sułtańskich w Konstantynopolu 1856 r., dzierżawca Łapszyna
* 1815 † 1898.

Стоїть цей напис в українському ряді, напроти гробів польських повстанців — немов свідоцтво походження але й відступлення від Маркіянових ідей.

Варта тією цвинтарною алею занятися та тут хоронити наших діячів Бережанщини.

*

100 літ минуло від приходу на світ Русалки Дністрової Марк. Шашкевича. Бережани, а з ними й цілий український нарід пройшли чималий шлях у свому розвитку. Наслідники М. Шашкевича, учні бережанської гімназії йшли непохитно його слідами, овіяні його любовю до простого люду, задивлені в велику мету культурного народу, в ідею національної української держави.

Хай тими Маркіяновими і нашими слідами ядуть нові покоління української бережанської молоді у другому столітті відродження галицької волости, хай дух Маркіяна доведе їх та закріпить на все там, де ми вже були, та де не всилі нам було встоятись.

Це й мають на цілі отсі скромні, безпретенсійні рядки, подиктовані щирим пієтизмом до памяти великого поета-пробудника, до праці його наслідників та їх великої ідеї.

Острів к. Тернополя 8-9 червня 1937.

Література: Stulecie gimnazjum w Brzeżanach, Brzeżany 1907.

— **Пострах Золочівщини.** З золочівської вязниці втекло перед кількома тижнями кількох вязнів. Один із них, Гловяк з Вороняк, золочівського повіту, ховаючись перед поліцією в лісах, тероризує довколишнє населення нападаючи на дорогах або при праці в полі. Недавно напав на Гринька Чепака зі Шпиколос і завдав йому 3 рани з кріса. Напав також на сина сержанта з Золочева, відібрав йому ровер і його самого тяжко потурбував. Найчастіше нападає на наколесників і самітних жінок. Люди збираються у більші гурти і тільки так ходять до Золочева. Поліційні органи повіту повинні вжити якнайрішучіших засобів і зліквідувати цю шайку та забезпечити спокійному населенню повну оборону життя і майна.

— **Краєва хроніка.** Підчас бурі, що перейшла онодi над Кореницею п. Ярослав, грім ударив у неуземлену антену тамошнього пароха о. Степана Дороша і влетів відтак крізь вікно до помешкання. На щастя — крім розбитого вікна і ушкодженого радіоприймача обійшлося без інших шкід або жертв. — В Мазярні пов. Камінка Струмилова невідомий справник вечором стрілив з кріса крізь вікно до помешкання Степана Мельника і вбив його. Причиною вбивства мабуть політичні порахунки. — На пероні у Стрию померла нагло 70-літня Марія Олійник, яка приїхала до Стрия з Болехова. — Перед кількома днями помер нагло В. Островський з Ожидова на залізничій стації у Бродах. — Поліція схопила Альбіна Ясінського, засудженого на 10 років за грабункове вбивство. Засуджений втік 3. ц. м. ескорті зпід вязниці у Дрогобичі, куди його везли. Тепер поліція відставила його до дрогобицької вязниці.

Спортові новинки.

Сян — Юнак, відплатні змагання за вхід до Окружної Ліги відбудуться в неділю 18. ц. м. у Перемишлі на грищі Польонії.

Кобзяр, б. грач України тепер Руси-Ужгород виїде в найближчому часі до Відня, де йому переведуть операцію коліна. Після цієї операції Кобзяр буде могти грати знову в копаний мяч та імовірно ще восени виступить на зеленій мураві.

Ференцварош — Вієнна 2:0 (2:0). Треті вирішні змагання відбулися в Будапешті. Таким чином Ференцварош гратиме вже цієї неділі з Австрією. Переможець цієї пари гратиме фінал із Ляц'є.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Похвала міста.

Львове! Моє дороге, рідне і вічно вірне місто, яке ти кохане в літню пору! Направду тяжко збагнути тих усіх зрадників, що в найгарячіший час покинули тебе і виїхали на село, чи в інші гори. Чого вони там шукають і що хочуть знайти? Невжеж нема цього всього у Львові та околиці?!

Село...

Над потічком, при вибоїстій дорозі стоїть собі хатина з дощок. Маленьке віконце, рипливі двері, діравий дах. Скрипіт возів, погейкування погоничів, деколи хмари пороху, деколи море болота, вечором комарі, а цілий день мухи.

Чи треба цього шукати аж десь на селі, з новим „доводом особістим“ у кишені і з видатком кілька золотих за залізничий білет?! Коханий Львів має тих чарів скільки душа забажає.

Підіть літом на котрунебудь вулицю столичного міста, а коли вже хочете чогось зовсім подібного, то на котрусь периферійну. Вулиця з такими вибоями, що Качіхвости йдуть у кут. Там напевно щось робиться: якась направа, поправа, перебудова чи розбудова. Нема страху, що запізнитесь — вистане поглянути на темпо праці робітників, а впевнитесь, що робота потриває ще два-три місяці, щоби... з весною почались наново. Стоїть там обовязково мала хатинка з дощок і має маленьке віконце, скрипливі двері та діравий дах. Вози риплять, візники погейкують, раз буває курява, раз непролазне болото, цілий день гудять там мухи, а вечором бренять комарі.

Чиж не так само без „доводу“ і залізничого білету?!..

Гори...

Тут горбок, там горбок, тут яруга, там долина, дерева і корчі, корчі і дерева... А над тим усім сонце і синява неба. Пише про те М. Острoверха в „Назустрічі“ і так захоплюється, що аж тяжко його зрозуміти. Все там йому дзвонить: сонце, день, квіти, воздух, ріка, жучок — одна кишеня здається ні... По горах і яругах ходять вакаційні пари і дзвонять сміхом. То тут, то там тихне сміх, а дзвонить поцілуй, то тут, то там тихне поцілуй, а дзвонить серце...

Ойойой! Чи треба аж гір до того всього. Возьміть колинебудь ноги за пояс і підіть на Погулянку, Кайзервальд, або — коли ви трохи альпініст — на Чортівську Скалу! Там дзвонів а дзвонів! Вуха треба затикати, бо врешті розболять. І є горбки і яруги і дерева і корчі, а передовсім корчі... Враження гір — просто цілковите. Можна обірватися зі скали і обірвати позауш, можна дряпатися на гору і дряпати собі лопатку, можна копатися до якоїсь невісти і копати суперника. А при тім усім дихати і дихати свіжим леготом, чи то з дріжджарні на Марійці, чи з інших недокінчених або розкопаних міських підземних уладжень. Підійде до тебе обиватель тих гір і яруг, заговорить — подібний діялект до того, що його тепер уживають наші гуцули до літників.

А коли вернешся назад у місто — йдеш через кладки над безоднями, слухаєш дзвінкого шуму потічків у розкопаних каналах і можеш так само легко зломити ногу як у першім ліпшім Яремчі, Космачі чи Жабю.

А взявши зовсім те саме небо — направду не розумію, чого люди їдуть зі Львова... бодай він запався.

Галактіон Чіпка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

МИКУЛИЧИН:
18. VII. Циганський барон.
19. VII. Муж двох жінок.
20. VII. Довбуш.

ВОРОХТА:
21. VII. Шаріка.
22. VII. Муж двох жінок.
23. VII. Циганський барон.
24. VII. Під куратлею.
25. VII. Ніч під Івана Купала.
З Ворохти іде театр до Жабя, Косова і Кут.

Український Молодий Театр „Заграва“ під арт. пров. В. Блавацького.

БЕРЕЖАНИ:
18. VII. Тарас Шевченко.
19. VII. Трафіка пані генералової.
20. VII. Тарас Шевченко.

ПІДГАЙЦІ:
21. VII. Трафіка пані генералової.
22. VII. Тарас Шевченко.

Великий Театр:

Неділя 18. VII. год. 3.30 попол. Виступ Театру Атенеум „Возьний і міністр“ із Ст. Ярачом. Год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кривій“ із Ст. Ярачом.

Понеділок 19. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Возьний і міністр“ із Ст. Ярачом.

Вівторок, 20. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кривій“ із Ст. Ярачом.

Середа, 21. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кривій“ із Ст. Ярачем.

КІНА

АПОЛЬЬО: „Боккачіо“, „Година спокуси“.

АТЛЯНТИК: „Ню Йорк — Сан Франціско“.

ВАНДА: „Таємнича дама“, „Сол. Берже“.

ГРАЖИНА: „Кімната ч. 309“, „Пірвав жінку“.

ЕВРОПА: „Побідник жінки“.

КАСІНО: „Дармоїд“ з Волесом Бірі.

КОПЕРНИК: „Р 107 взиває помочі“, „Король Бродвею“.

МАРУСЕНЬКА: нечинне.

МЕТРО: „Мрійливі уста“, „Пригоди Тарцана“.

МІРАЖ: „Ясний пан шофер“, „Буді в краіні песимістів“.

МУЗА: „Спокусниця“.

НАЛЯС: „Малий чародій“.

ПАКС: нечинний.

ПАН: нечинне.

РАЙ: „Болек і Льолек“ з Димшою.

СВІТ: „Бенгальський тигр“ і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Продавець тракторів“ і муз. комедія.

ТОН: „Смерть чигає в джунглі“.

УТІХА: „Пат і Паташон як бездомні“ і ревія.

ХИМЕРА: „Конфетті“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Сицилія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 18. липня 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. концерт, 18.00 Музика з цілого світа, 19.20 Нар. музика; БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 19.50, 20.00 Радіорх.; ВІДЕНЬ 12.15 Кляс. пісні, 15.00 Наддунайський муз. фестіваль, 19.55, 20.00, 21.00 „Дер Шапмайстер“ — опер. Цирера, 22.30, 23.00 Танк. музика; БУДАПЕШТ 15.45 Концерт хору, 17.00 Сольо на тарогато, 18.45, 19.00 Сальон. музика, 22.15, 23.00 Опер. орхестра; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Хор дан. студ., 15.00 Дута орх., 16.00 Вес. пополудн. музика 18.00, 19.00 Гарні мельодії, 20.00 Хор залізн., 20.20 21.00 „Пісня Дунаю“ радіоорх., 22.30, 23.00, 24.00 Просимо до танку; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 18.00 Вокальн.-інструмент. концерт, 20.45 Розр. музика, 21.00, 22.00 Орх. моряків, 22.20 Форт. речіт. 23.00 Танк. музика; МІНХЕН 15.00 Пісні, 19.00 Німецька поезія й пісня, 22.30, 23.00, 24.00 Танкова музика, ПРАГА 15.30 Концерт з плит. 16.00 Орх. гірн., 17.15 Попул. концерт, 19.05 Легка музика, 22.35, 23.00 Джез. музика; РАДІО ПАРІ 12.30 Релігійна музика, 13.45 Спів. речіталь, 15.15 Легка музика, 15.45 Вокальний концерт, 17.00, 18.00 Орх., 20.15 Спів. речіталь, 23.00 24.00 Танк. музика; РИМ 17.15, 18.20, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Любовний напиток“ оп. Доніцетія.

Понеділок, 19. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Соната на віольонч., 18.00 Улюбл. мельодії, 21.00 Танк. музика; БІЛГОРОД 18.40, 19.00 Пісні, 19.50 20.00 Нар. музика, 21.00 Радіоорх., 22.20 Форт. речіт., 22.50 Танк. музика; БУДАПЕШТ 13.40 Спів. речіт., 17.30, 18.00 Джез. музика, 18.55, 19.00 Циганська музика, 20.00 Солісти, 20.40 21.00 Симф. концерт, 23.30 Мадярські народні мельодії; ВІДЕНЬ 17.40 Опер. арії, 17.55 Скрипк. речіталь, 19.35, 20.00, 21.00 Концерт симф. орхестри, 21.40, 22.20 23.00 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Співаки, 16.00 Пополудн. музика, 18.00 Нар. танки — музика, 19.00 Вес. муз. авдиція, 20.10 Концерт кварт., 21.00 Розр. концерт, 22.30 Соната ес-дур, 23.00 Танк. музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Скрипк. речіт. 19.00, 20.40, 21.00 Розр. музика, 22.00 Камер. концерт, 23.15 Танкова музика; МІНХЕН 16.15 Вес. муз. авдиція, 17.15, 18.00 розр. концерт, 19.00, 20.00 Вес. вечір танку, 21.10 Концерт Моцарта; ПРАГА 20.25 „Мрії“ — Сметани, РАДІО ПАРІ 12.30, 13.45 Легка музика, 15.45, 19.15 Спів. речіт., 17.00 Орх., 19.30 Віольонч. речіт., 19.45 Вокальн. концерт 20.30, 21.00, 22.00 „Десять дівчат“ оп. Лекока; РИМ 17.15, 20.40, 22.15 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, 22.45, 23.30 Танк. музика

Вівторок, 20. липня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.20 Вязанка мельодій, 20.10, 21.00 Муз. вечір; БІЛГОРОД 18.00, 21.00 Нар. пісні, 18.30, 19.00 Нар. музика, 22.20 Радіоорх., БУДАПЕШТ 13.40, 22.05 Скрипк. речіт., 17.00 Форт. речіт., 18.05 Міська орх. 19.30 20.00 Мадяр. нар. пісні в циган. орх., 20.00 Мадяр. нар. пісні з циган. орх., 22.50 23.00 Сальон. музика; ВІДЕНЬ 15.15 Орх. мандоліністів, 16.05 Селян. музика, 17.30 Пісні Шуберта, 19.10 Вязанка студ. пісень, 20.00 Несподіванки на Дунаю — фескта, 21.30 Мельодії Штравса — орх., 22.20 Мельодії Мілекера, 23.00 Мельодії Цирера; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Португальські пісні, 16.00 Пополудн. музика, 18.00 Романт. музика, 19.00 Вес. муз. 20.10, 21.00 Танк. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Любовний напиток“ — оп. Доніцетія; МІНХЕН 16.16 Пісні з музика, 17.15, 18.00 Розр. концерт, 21.10 Вечір. муз., 22.30, 23.00 Нічний концерт; ПРАГА 18.05 Хор, 19.00 Військ. орх., 20.50, 21.00 Концерт чеськ. фільгарм. орхестри; РАДІО ПАРІ 13.15, 19.30, 20.30 Спів. речіталь, 15.45, 19.45 Форт. речіт., 16.00 Концерт амер. консерват., 19.15 Скрипк. речіт., 21.00, 22.00 „Лівіандієр“ оп. Годара; РИМ 17.15, 22.45, 23.30 Танк. музика 20.40 Розр. музика, 22.15 Форт. речіт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 18. липня 1937.

8.00 Сигнал часу й пісня, 8.03 Ран. денник, 8.15 Авдиція для села — газетка, гутірка, 9.00 Богослужба із святохресного костела в Варшави; після богослужби поважна музика з плит. 11.00 Нар. капеля з Наленчова. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симфон. поранок — симф. орх. і сол. 13.00 Фільм. огляд, 13.10 Розр. концерт, 14.40 „Шляхтич і голяр“ гумор., 15.00 Авдиція для села, огляд, гутірка. 16.00 „Румун. фантезія“ — орх. мандолін., 16.30 Популяр. музика з пл., 17.15 „Свідання“ скеч, 17.30 Репорт. з життя, 18.00 Підвечірок при мікрофоні — орх., в перерві 18.55 „Над Червоним Морем“ — фейл., 20.00 Концерт солістів, 20.30 Льокальн. спорт. вістки, 20.35 Політ. огляд, 20.45 Вечір. денник, 21.00 „Еліксір любови“ оп. Доніцетія, в перерві 21.30 Збірні спорт. вістки. 22.25 Остан. вістки вечірн. денника і метеор. комунікат. 23.25 Танк. музика з пл., 24.00 Орх. Т. Серединського.

Понеділок, 19. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ран. денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуд. денник, 12.15 Від Відня через світ — пл., 12.25 Легка музика з пл., 12.40 „Від роботні до робітні — Пекарі“, 13.55 Легка музика з пл., 14.55 Львів. біржа, 15.00 Солісти й хори — пл., 15.35 Львів. біж. вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Дільниця для стар. дітей, 16.15 Сальон. тріо, 16.45 „Каліостро“ фейл., 17.00 Танк. музика — орх., 17.50 Банани — гутірка

18.00 Лови водні й на болотах — гутірка, 18.10 Плити, 18.20 Технічна скринька, 18.40 Затр. програма, 18.45 Льокаль. спорт. вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Жовнір. авдиція, 19.40 Головні перешкоди в розвою поль. спорту — гутірка, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Концерт орх. воєн. маринарки, 20.45 Веч. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт циган. капелі, 21.45 У старому домі — реціт., 22.00 Форт. речіт., 22.35 Моцарт — пл., 22.50 Ост. вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комун., 23.00 З альб. співака, 24.00 Орх. Т. Серединського.

Вівторок, 20. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ран. ден., 7.10 Муз. з пл., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полуд. ден., 12.15 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Плити, 12.25 Військ. орх. в Лодзі, 13.55 Легка музика з пл., в перерві 14.00 Гутірка, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Пісні — сопр., 15.15 Розр. концерт з пл., 15.40 Львів. біж. вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Авдиція для старших дітей, 16.20 Фортеп. твори, 16.45 Прогулька до Александрова — фейл., 17.00 Легка музика — скрип., форт., флет, тенор і мецо-сопр., 17.50 Актуальна турист. гутірка, 18.00 Фінанс.-господ. актуальн., 18.10 Плити, 19.25 Літерат. нарис, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льок. спорт. вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Пять хвилин у себе — скеч, 19.15 Скрипк. речіт., з форт., 19.50 Спорт. вістки, **20.00 Розр. концерт — орх. Т. Серединського, спів — Марія Сокіл, форт. Т. Серединський**, в перерві 20.45 Веч. денник і хлібороб. вістки, 21.45 Не забув до смерти — реціт., 22.00 Концерт орх. з Вильна, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Концерт бажань, 23.30 Танк. музика з данс. вгу, 24.00 Орх. Т. Серединського.

БІРЖА.

Збіжжя.

Пшениця одностайна черв.	25.25—25.50
Пшениця збірна червона	25.25—25.50
Пшениця одностайна біла	25.00—25.50
Пшениця збірна біла	25.25—25.50
Жито шт. I.	24.75—25.00
Жито шт. II.	21.25—21.50
Ячмінь одн.	23.25—23.50
Ячмінь на мл.	21.75—22.00
Ячмінь паст.	20.75—21.00
Вика темна	23.50—23.00
Вика сіра	21.50—22.00
Гречка на мливо	27.00—27.50
Ріпак озим.	43.50—44.00
Мука пшен. разова до 0.95 %	28.75—29.00

Інші курси незмінені.

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89.38, 88.95, Доляри американські 5.29.00, 5.27.50, доляри канад. 5.29.50—5.26.50. Фльорени гол. 292.47—290.75, Франки фр. 20.51—20.29, Франки швайцарські 121.70—121.90, Фунти англ. 26.34—26.18, Гульдени данц. 100.2.—99.80, Корони ч. 18.50—17.50, Кор. дан. 117.59—116.65, Кор. норв. 132.58—131.60, Корони шв. 136.08—135.10, Ліри італ. 23.70—22.30, Марки фінляндс. 11.60—11.20, Марки нім. 141.00 — 138.00, Шилінги австр. 99.20—98.50, Тель Авів 22.26—26.00, Марки нім. срібні 149, 146.

Акції.

Банк Польський 100.50. Цукор варш. 30.00, Ліпльоп 48.00, Стараховиці 30.25.

Тенденція сильніша.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 52.75. 53.25, 3 прц інвест. 1 ем. 65.50, серія ненотована 2 ем. 64.75, серія 31.50, 5 прц. конв. 59.50 4 проц. поз. дол. 56.75, прем. дол. 38.50 38.50, 4 проц. консол. 55.50, 54.50, 54.25 54.00, два ост. дрібні.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 17. липня 1937.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2.55 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак. 2.60 зол.
молоко . . . . . 15—16 сот.
яйця . . . . . . 3.20—3.30 зол.

Тенденція на масло, молоко та яйця сильна.

ОПОВІСТКИ.

Інж. Волод. Кулієвич, Прага, зложив через нашу Адміністрацію на Ф. Д. А. М. 5 зол., на „Просвіту“ 5 зол., на Інвалідів 5 зол., на Фонд вдів і сиріт по українських воїнах 5 зол., на Рідну Школу 5 зол.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

НЕЩАСЛИВА сирота, зредукована вчителька, благає якнайскоріше якунебудь працю. Відомість у сторожихи Львів, ул. Новий Світ, ч. 5 (пять) 1291

МЕШКАННЯ

ТРИ ФРОНТОВІ соняшні кімнати з кухнею і комфортом дешево до винайму від зараз при вул. Свентокшицькій ч. 22 бічна Янівської. Відомість на місци. 1245 5—5

НЕЗАМОЖНА З ДИТИНОЮ шукає у добрих людей приміщення для себе і дитини за домашню працю. Зголошення ласкаві до „Діла“ під „Незаможна“. 2-2

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ВДОВА по вищім урядику, емеритура, незалежна, добре ситуована, більше мешкання, пізнає пана старшого, високого, на становищі, емерита, самітнього. Зголошення до „Діла“ під „Львів“. 1292

ПОСТАВНА, приємна, характерна. літ 25, освіта середня і фахова, 5.000 посаг, шукає товариша життя на становищі. Неанонімні до „Діла“ під „Родина“. 1290

ОДРУЖИТЬСЯ мужчина дуже добре ситуований, самітний з панною або бездітною вдовою понад 30 років, інтелігентною, небідною і музикальною. Тільки серйозні зголошення зі **світлиною** слати до Адм. „Діла“ під „Безжурне життя“. 1300 2—3

РІЖНІ

ЛЯМПА 2-полумінна, ніклева зол. 6.—, лямпа кухонна зол. 2.—, жарівки від 5—25 ват 70 сот., „Централя Жарівок“ — Львів, Ринок 21. 1250 3—3

ПЛАЩІ ІМПРЕҐНОВАНІ жіночі, мужеські, дитячі найдешевше джерело: Виробня „ПАЛЮМ“ Львів, Гетьманська 22, побіч Музею 1120 6-10

Ширіть наш часопис!

ЗОЛОТО — срібло — бриляти — купує, платить найбільше Рудий, Сикстуська 35. 1193 6—6

НА ПРОВІНЦІЇ, близько Окружного Суду до відступлення вироблена канцелярія адвокатська на догідних умовинах. Зголошення до „Діла“ під „Добрий інтерес“. 1299 1-

НАПРАВА лазничкових печей всякого роду — **роботи бляхарські** — ВОЛОДИМИР ЛУЧКО, Львів, Оссолінських 8, тел. 257-63. 1233 8.10

БОН-ТОН вимагає чистої ґардероби й комірців із пральні Кульчицького, Личаківська 117. 687 13-?

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА. Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 69-105

Взуття посезонове вже від **зол. 6.90** дістати можна у ф.мі Я. ШТРАССЕР, **Галицька 15 — в подвірю** передше „Краха“. 1234 8—10

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

КОНКУРС.

Виділ Бурси Р. Шк. ім. кард. С. Сембратовича у Львові прийме на 1937-8 р. учнів головного заведення академ. гімназії (при вільних місцях також з інших львівських шкіл) за річною оплатою 450 зол., платною в 10 місячних ратах. За зужиття інвентаря складають питомці 11 зол. Подання до 15. 8. ц. р. на адресу Бурси, Львів, ул. З. Хшановської 9. 1297 2—2

КОНКУРС.

Акційна Спілка для будівельного промислу давн. Іван Левинський у Львові, розписує конкурс на місце директора-орґанізатора. Кандидати із відповідною вдачею та практикою, що не переступили по змозі 40 літ, зголосять свої оферти до кінця липня ц. р. під адресою Спілки у Львові, вул. Потоцького 58 а. До оферти треба долучити докладний опис життя та подати референції, вимоги праці та винагороди.

У Львові, 13. липня 1937.

1288 **Управа Спілки.**

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 180.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.